

**PİYANO ÖĞRETİMİNDE
PEDAGOJİK YAKLAŞIMIN ÖNEMİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

ÖZLEM ÖMÜR

**YÜKSEK LİSANS
(MÜZİK EĞİTİMİ)**

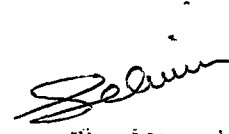
76212

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
76212**

HAZİRAN 1998

ANKARA

Özlem ÖMÜR tarafından hazırlanan PİYANO ÖĞRETİMİNDE PEDAGOJİK YAKLAŞIMIN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA adlı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Tez Yöneticisi

Doç. Selmin TUFAN

Bu çalışma, jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

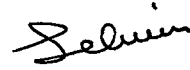
Başkan : Prof.Sadettin ÜNAL

Üye : Doç.Dr.Rıdvan SÜER

Üye : Doç.Selmin TUFAN

Üye :

Üye :

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Eğitim Bilimi.....	3
1.2. Eğitim Psikolojisi.....	7
1.3. Gelişim Psikolojisi.....	9
1.3.1. Gençlik Dönemi.....	11
1.3.2. Coşku Türleri.....	14
1.4. Öğrenme Psikolojisi.....	17
1.4.1. Öğrenme.....	17
1.4.2. Güdülenme.....	23
1.4.3. Etkili Öğrenme ve Öğretim.....	28
1.5. Sanat Eğitimi.....	33
1.6. Müzik Eğitimi.....	33
1.6.1. Genel Müzik Eğitimi.....	34
1.6.2. Özengen Müzik Eğitimi.....	34
1.6.3. Mesleki Müzik Eğitimi.....	35
1.7. Piyano Eğitimi.....	37
1.7.1. Piyano Eğitimi'nde Öğretmenin Rolü ve İşlevleri...	38
1.7.2. Piyano Eğitimi'nde Öğretmen-Öğrenci İlişkisi.....	59
1.7.3. Piyano Eğitimi'nde İletişim Süreci.....	65

2.	YÖNTEM.....	78
2.1.	Model.....	78
2.2.	Evren.....	78
2.3.	Örnekleme.....	78
2.4.	Veri Toplama Araçları.....	79
2.5.	Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi.....	80
3.	BULGULAR VE YORUM.....	81
3.1.	Kişisel Bilgiler.....	81
3.2.	Mevcut Durum.....	84
4.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	100
	KAYNAKLAR.....	104
	EKLER.....	107
	ÖZGEÇMİŞ.....	117

**PIYANO ÖĞRETİMİNDE
PEDAGOJİK YAKLAŞIMIN ÖNEMİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

ÖZLEM ÖMÜR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HAZİRAN 1998**

ÖZET

Bu araştırma, piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımın önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. ‘Betimsel bir çalışma’ niteliği taşıyan bu çalışmada, belgesel tarama yöntemiyle, piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımın önemi ve piyano eğitimcisinin pedagojik formasyonu konuları gözden geçirilmiştir. Ayrıca, G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü’nde görevli piyano öğretim elemanlarının konuya ilişkin görüş, düşünce, yaklaşım ve önerilerini belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır.

Bilim Kodu :5002019

Anahtar Kelimeler :Piyano, Pedagoji, Öğretmen

Sayfa Adedi :117

Tez Yöneticisi :Doç. Selmin Tufan

**A RESEARCH ABOUT
THE IMPORTANCE OF THE PEDAGOGICAL APPROACH
ON PIANO EDUCATION**

(M. Sc. Thesis)

ÖZLEM ÖMÜR

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
JUNE 1998**

ABSTRACT

This research was done in order to emphasize the importance of the pedagogical approach on piano education. In this research, having quality ‘descriptive study’ by method of documentary research, importance of the pedagogical approach on piano education and pedagogical formation of piano teachers subjects were reviewed. In addition, method of questionnaire was used so as to define opinion, idea, approach and suggestion concerning search subject of piano teachers at Gazi University, Faculty of Education of Gazi, Music Education Department.

Science code :5002019
Key words :Piano, Pedagogy, Teacher
Page Number :117
Advisor :Ass. Prof. Selmin Tufan

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince, değerli yardımlarıyla beni yönlendiren ve önerileriyle katkıda bulunan danışmanım Sayın Doç.Selmin Tufan'a içten teşekkürlerimi sunarım.

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 2.3.1. Örneklemi Oluşturan Grubun Sayısal Dağılımı.....	79
Çizelge 2.4.1. Veri Toplama Araçları.....	79
Çizelge 2.4.2. Ankete Yanıt Verenlerin Sayısal Dağılımı.....	80
Çizelge 3.1.1. Piyano Öğretim Elemanlarının Eğitim Düzeyi.....	81
Çizelge 3.1.2. Piyano Öğretim Elemanlarının En Son Bitirdikleri Öğrenim Kurumu.....	82
Çizelge 3.1.3. Öğretim Elemanlarının Kurum İçi Görevlendirilme Dağılımı.....	83
Çizelge 3.1.4. Öğretim Elemanlarının Piyano Pedagojisi Konusundaki Eğitim Durumları.....	83
Çizelge 3.1.5. Piyano Pedagojisi Dersinin Alındığı Eğitim Düzeyi...	84
Çizelge 3.2.1. Piyano Pedagojisi Konusunda Eğitim Alma Gerekliliği.....	85
Çizelge 3.2.2. Piyano Eğitiminde Öğrenciyle İlişkiyi Etkili Kılmaya Yönelik Öncelik Verilen Unsurların Dağılımı.....	85
Çizelge 3.2.3. Öğrencinin Motivasyonuna Etki Eden Faktörlerin Öncelik Sırasına Göre Dağılımı.....	86
Çizelge 3.2.4. Başarılı Öğrencinin Ödüllendirilmesi Görüşüne Katılım.....	87
Çizelge 3.2.5. Öğretim Elemanlarının Piyano Öğretiminde Sorunlarla Karşılaşp Karşılaşmama Durumu.....	87
Çizelge 3.2.6. Piyano Öğretiminde Karşılaşılan En Belirgin Sorunlar.....	88
Çizelge 3.2.7. Öğretim Elemanlarının Öğrencilerinin Ders Dışındaki Sorunlarıyla İlgilenme Durumları.....	89

Çizelge 3.2.8. Piyano Eğitiminde Öncelik Sırasına Göre Öğretmen Özellikleri.....	90
Çizelge 3.2.9. Piyano Eğitimcisinin Verimini Arttırmaya Yönelik Etkinliklerin Öncelik Sırasına Göre Dağılımı.....	91
Çizelge 3.2.10. G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü’ndeki Mesleki ve Pedagojik Derslerin Piyano Öğretmenliği İçin Yeterlik Durumu.....	92
Çizelge 3.2.11. Piyano Eğitiminde Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Ne Şekilde Olması Gerektiğine İlişkin Eğilim.....	93
Çizelge 3.2.12. Piyano Eğitiminin Öğrenciye Kazandırdığı Özelliklerin Önem Sırasına Göre Dağılımı.....	94
Çizelge 3.2.13. Öğretim Elemanlarının Belli Bir Yöntem ve Kaynaktan Yararlanma Durumu.....	95
Çizelge 3.2.14. Öğretim Elemanlarının Öğrenme Psikolojisinden Yararlanma Durumu.....	96
Çizelge 3.2.15. Öğrencinin ‘Ben’ Kavramı Geliştirmesine Yönelik Davranışlar.....	96
Çizelge 3.2.16. Piyano Eğitiminde Yararlanılan Öğrenme Türlerine İlişkin Eğilim.....	97
Çizelge 3.2.17. Öğretim Elemanlarının Piyano Eğitimcisinin Pedagojik Formasyonunu Arttırmaya Yönelik Önerileri.....	98

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 1.7.2.1. Öğretmen-Öğrenci İlişisini Etkileyen Faktörler.....	61
Şekil 1.7.3.1. Sorun Çerçevesi.....	71
Şekil 1.7.3.2. Öğrencinin Sorunu.....	73
Şekil 1.7.3.3. Öğretmenin ‘Sen İleti’ Kodu.....	75
Şekil 1.7.3.4. Öğretmenin ‘Ben İleti’ Kodu.....	75

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın amacı ve önemi üzerinde durulmuş, sayıtlar ve sınırlılıklar belirtilmiştir. Daha sonra, sağlıklı öğretmen-öğrenci ilişkisindeki alt yapıyı oluşturması açısından bilinmesi gereken Eğitim Psikolojisi, Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi ve Piyano Eğitimi'nde Öğretmen-Öğrenci ilişkisi konuları irdelenmiş ve bu konulara açıklık getirilmeye çalışılarak araştırmanın önemi vurgulanmıştır.

Amaç; Ülkemizin, müzik alanında öğretmenler ve sanatçılar yetiştirmeyi amaçlayan kurumlarından Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (G.Ü.G.E.F) Müzik Eğitimi Bölümü'nde, her öğrenci için zorunlu ders olan Piyano Eğitimi, bireysel iletişim ve müzik öğretmenliğinde kullanılabilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu görüş doğrultusunda yapılan çalışmada, piyano pedagojisinin ve öğretmenin öğrenciye yaklaşımının, piyano eğitimini ne ölçüde etkilediğinin, sağlıklı bir eğitim anlayışı ölçüt alınarak saptanması amaçlanmıştır.

Bu amaçla, şu problem cümlesi oluşturulmuştur:

“Başarılı bir piyano eğitiminin temeli, sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisine dayanır.” Bu problem çerçevesinde yanıt aranan sorular şunlardır:

- 1- Eğitim psikolojisinin öğretmen açısından önemi nedir?
- 2- Öğretmenin pedagojik formasyonunun öğrenci açısından önemi nedir?
- 3- G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü piyano öğretmenlerinin, piyano eğitiminde öğrenciye yaklaşım konusundaki görüş, düşünce ve önerileri nelerdir?

Önem; G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü'nde uygulanan piyano eğitimini, pedagojik yaklaşımlar çerçevesinde inceleyen bu araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin, piyano eğitiminin gelişimine, piyano öğretmenlerinin uygulamalarına ve piyano öğrencilerinin daha bilinçli, daha sağlıklı yetişmelerine katkılar sağlayacağı umulmaktadır.

Bu araştırma, “piyano pedagojisi eğitiminin önemi” konusuna açıklık getirmesi, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının, piyano eğitimini başarıyla gerçekleştirmelerine katkıda bulunması ve bu konuda yapılacak araştırmalara ışık tutabilecek nitelikte olması açısından önem kazanmaktadır.

Sayıtlılar; Bu araştırmanın sayıtlıları şunlardır:

- 1- Araştırmayla ilgili olarak kişi ve kurumlardan sağlanacak bilgiler ve görüşler gerçeği yansıtmaktadır.
- 2- Konuya ilişkin görüşleri ve durumları saptamak için geliştirilen veri toplama araçları yeterlidir.
- 3- Yapılan araştırma için hazırlanmış ve uygulanmış olan anketteki sorulara verilen yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar; Bu araştırma:

- 1- G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü ile
- 2- G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü Piyano Öğretim Elemanları ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar; Araştırmaya özgü terimler işlevsel olarak aşağıda tanımlanmaya çalışılmıştır.

Pedagoji: Eğitim bilimi.

Empati: Kendini karşıdaki kişinin yerine koyarak, onun duygu ve düşüncelerini anlamak.

Fraze: Müzik cümlelerinin ifadesi.

Legato: Bağlı bir şekilde çalma.

Nüans: Melodinin anlamını belirtmeye yönelik ayırtı.

1.1. Eğitim Bilimi

Eğitim, “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir”. (Ertürk, 1972, s.12)

Eğitimde temel öge insandır. İnsanın davranışlarını eğitmek, başta gelir. Bu, bir süreç içinde olur ve aşamalıdır. Planlı, programlı bir eylem olan eğitim, aynı zamanda kasıtlı bir kültürleme aracıdır. Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır:

- 1- Eğitim, bireyi kültürlemeye, kültür yönünden zenginleştirmeye çalışır. Kültürce zenginleşmenin anlamı, nesilden nesile aktarılacak gelen kültürel değerlerin bireye kazandırılmasını ve bireyin bu değerleri geliştirebilecek yeterliliğe erişmesini sağlamaktır.
- 2- Eğitim, bireyin bireyselleşmesine, kişilik kazanmasını sağlamaya çalışır. Bireyi bireyselleştirmenin anlamı, bireyin, kalıtsal gizli güçlerini geliştirmek ve bunları bireyin kullanabileceği yeterliliğe ulaştırmaktır.

Bireyin kişiliğini geliştirmede eğitime, psikoloji ve eğitim psikolojisi gibi, bireyi konu edinen bilimler yardım eder.

3- Eğitim, bireyin üretken olmasına çalışır. Bireyin üretken olması demek, bireyin kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayacak, kendi yetenekleri doğrultusunda bir iş veya meslek sahibi olması demektir. Birey, kendi mesleğinde gelir-gider dengesini bozmadan, işinde düzeni aksatmadan, gereksinimlerini belirli sınırlar içinde ancak verimli bir şekilde karşılayarak üretime katkıda bulunur. Böylece, ülkesine karşı da üreticilik görevini yerine getirmiş olur. Ülkenin gelişmesi ve kalkınmasında en büyük pay eğitimdedir. Bu konuda eğitime, ekonomi ve ekonomik yapıyı inceleyen diğer bilim dalları yardım eder.

4-Eğitim, bireyi toplumsallaştırmaya çalışır. Bireyi toplumsallaştırmanın anlamı, ulusça ve belli kurumlarca konulan yazılı ya da sözlü kuralların birey tarafından öğrenilmesini, uygulanmasını sağlamak ve bireyi, bunları geliştirebilecek düzeye erdirmektir. Bu konuda eğitime, toplumbilim, toplumun yapısını inceleyen diğer bilimler ve özellikle hukuk yardımcı olur.

Eğitim, bu dört amacını, örgün (okul içi) ve yaygın (okul dışı) eğitim yoluyla gerçekleştirmeye çalışır. Öğretmen, uzman, yönetici ve görev almış diğer kişiler, eğitimin amaçlarını, örgün ve yaygın eğitim sistemi içinde gerçekleştirirler. (Başaran, 1988, s.13-14)

Örgün eğitim, okullarda ya da okul niteliği taşıyan kuruluşlarda, öğretmenliği meslek edinmiş kişilerce yürütülen eğitime denir. Bu eğitim, devletin gözetimi ve denetimi altında, onun onayladığı plan ve programlara göre yürütülür. (Ana Brittanica, 1994, Cilt 24, s.407)

Örgün eğitim sistemi, okul öncesi eğitim, ilköğretim, lise öğretimi ve yükseköğretim basamaklarından oluşur. Okul öncesi eğitim dışındaki örgün eğitim diplomaya yöneliktir. Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır. İlköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini içerir. Okul öncesi eğitimin amaçları şunlardır:

- 1- Çocukların bilişsel, devinişsel ve duyuşsal gelişimini gerçekleştirmek.
- 2- Farklı çevre ve ailelerden gelen çocukları, aynı ortamda, aynı şartlarla yetiştirmek.
- 3- Çocukların, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.
- 4- İlköğretime hazırlık oluşturmak

İlköğretim, çocukların eğitim ve öğretimini içeren, sekiz senelik zorunlu öğretimdir. Bu öğretimin temel amaçları şöyle sıralanabilir:

- 1- Öğrencilere, iyi bir vatandaş olmanın gerektirdiği bilgi, beceri, alışkanlık ve davranışları kazandırmak.
- 2- Öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğiterek, onları bir üst öğretime hazırlamak.

En az üç yıllık öğrenim veren lise öğretimi, genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarından oluşur. Bu öğretim, temelde şu amaçları kapsamaktadır:

- 1- Öğrencilere, ortak bir genel kültür çerçevesinde, bireylerin ve toplumun sorunlarını tanıtmak, ülkenin ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan kalkınmasına yardımcı olacak bilinci aşılama.
- 2- Öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, yükseköğretime ve çeşitli meslek alanlarına hazırlamak.

Yükseköğretimin içerdığı, yüksek öğrenim veren eğitim kurumları, üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksek okullar, meslek yüksek okulları, konservatuvarlar ve uygulama ve araştırma merkezleridir. Yükseköğretimin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, toplumun çeşitli alanlardaki ve yüksek düzeydeki ihtiyaçlarına uygun olarak eğitmek.
- 2- Çeşitli alanlarda bilimsel öğretimi gerçekleştirmek.
- 3- Bilimsel, kültürel ve teknik sorunlara yönelik inceleme ve araştırmalar yapmak.
- 4- İnceleme ve araştırmaların sonuçlarına ilişkin, bilim ve tekniğin gelişmesini sağlayacak yayınlar düzenlemek.
- 5- Toplumu aydınlatıcı bilimsel verileri topluma iletmek ve yaygın eğitim hizmetleri sağlamak.

Yükseköğretimin amaçları, kurumların işleyiş biçimleri ve yetkilerine göre ayrıntılı olarak saptanır. Yükseköğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerinde gerçekleştirilmektedir. (Hesapcıoğlu, 1994, s.39-40)

Yaygın eğitim, örgün eğitimin dışındaki bütün eğitim etkinliklerini içerir. Toplumun farklı kesitlerinden gelen bireylerin eğitilmesine yönelmiştir. Halk eğitimi, çıraklık eğitimi ve hizmet içi eğitim de, yaygın eğitim içerisinde yer almaktadır. Yaygın eğitimin amaçları şöyle özetlenebilir:

- 1- Örgün eğitime katkıda bulunmak.
- 2- Okul dışındaki bireylere eğitim sağlamak.
- 3- Eğitimin kendiliğinden gerçekleşmesine yardımcı olmak. (Hesapcıoğlu, 1994, s.41)

1.2 Eğitim Psikolojisi

Psikoloji, olgu ya da olay olarak davranışları ve bunların neden ve sonuçlarını inceleyen bilim dalıdır. Gözlem ve deneylerden yola çıkarak bir olgu veya olayı, başka bir olgu ya da olayla açıklar. “Davranış bilimi” olarak da tanımlanabilen psikoloji, hayatın her alanıyla ilgilidir. (Binbaşıoğlu, 1982, s.10)

Psikoloji, alanlarına ve amaçlarına göre bölümlere ayrılmıştır. Psikolojinin başlıca bölümleri içinde yer alan Sosyal Psikoloji, bireyin toplum içindeki davranışlarını inceler. Bireyin toplum, toplumun birey üzerindeki etkilerini ele alır. Patolojik Psikoloji, genel anlamıyla zihinsel bozuklukları inceleyen psikoloji dalıdır. Gelişim Psikolojisi, davranışların başlangıç ve gelişimleri üzerinde durmaktadır. Uygulamalı Psikoloji ise, psikolojinin, eğitim, tıp, hukuk, ticaret, endüstri gibi alanlara uygulanmasıyla ortaya çıkan bir daldır. (Erdem, 1986, s.7)

Uygulamalı Psikoloji’nin alanı içinde bulunan Eğitim Psikolojisi, “eğitim olgusunun psikolojik temellerini ortaya koymaya çalışır.” (Binbaşıoğlu, 1982, s.19) Eğitim Psikolojisi, insanların gelişim özelliklerini ve öğrenme ilkelerini inceleyerek, eğitim ortamlarını etkili bir biçimde düzenlemeyi ve öğretme yoluyla öğrenmeyi verimli bir biçimde gerçekleştirmeyi amaç edinen uygulamalı bir bilim dalıdır. (Erden ve Akman, 1995, s.15)

Eğitim Psikolojisi, bireylerin öğrenme sürecindeki davranışlarını inceler, psikolojide elde edilen bulguları eğitime aktarmaya çalışır. Filozof ve öğretmen John Dewey’e göre, öğrenci merkezli olan eğitim, öğrenciyi her açıdan

geliştirmelidir ve öğretmen, öğrenciyi öğrenmeye karşı güdülemelidir. (Erden ve Akman, 1995, s.18-38) Bireyin gelişim özelliklerini ve davranış biçimlerini bilmek, bir eğitimci açısından çok önemlidir. Özellikle, çocuk ve genç psikolojisi ile öğrenme psikolojisi hakkında bilgi sahibi olmak, eğitimde gerçekleştirilmeye çalışılan değişiklikleri kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle Eğitim Psikolojisi, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisini de kapsamaktadır.

Öğrencilerin gelişim özellikleri, eğitim sürecinde önemli rol oynar. Farklı gelişim dönemlerindeki öğrencilerin özelliklerini belirleyip, öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak yöntemlerin uygulanmasında, hedeflerin, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak saptanmasında, Gelişim Psikolojisi'nin teorilerinden yararlanılır. Öğrencilerin içinde bulunduğu gelişim sürecinin özelliklerini bilmeyen bir öğretmen, düzey dışı hedefler belirleyerek, öğrencinin öğrenme motivasyonunu önemli ölçüde azaltabilir.

Eğitim Psikolojisi'nin diğer bir özelliği, öğretimin niteliğini geliştirip güçlendirmesidir. Eğitimde en önemli nokta, eğitimcinin etkili bir öğrenme sağlayabilmesidir. Bunun için de öğrencinin nasıl öğrendiğini anlayıp kavraması gereklidir. Etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesinde öğretim modellerinin ve uygulamaya yönelik ilkelerin geliştirilmesinde, öğrenme psikolojisinin bulgularından yararlanılır. Öğrenme konusunda bilgi sahibi olmak, öğretmenin başarısını artırır ve öğretmen-öğrenci ilişkisini daha sağlıklı bir boyuta ulaştırır.

Eğitime olan katkıları açısından bakıldığında hem Gelişim Psikolojisi'ni hem de Öğrenme Psikolojisi'ni ayrı ayrı ele alıp inceleme gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

1.3 Gelişim Psikolojisi

Büyüme ve gelişme sonucu davranış ve bilişsel sistemde ortaya çıkan değişiklikleri inceleyen psikoloji dalına Gelişim Psikolojisi denir. İnsanda, bebeklikten başlayıp yaşlılığa kadar olan sürede, görev ve becerilerin gelişimi, belli bir sıra izler. Gelişim boyunca, önce oturmak, sonra emeklemek ve yürümek, diş çıkarmak, boy atmak gibi, birbirini izleyen belirli evrelerden geçilse bile gerek kalıtım özellikleri, gerekse çevre koşulları nedeni ile her birey diğerlerinden farklıdır.

Birey, bebeklikten yaşamın sonuna kadar olan süreç içerisinde belli bir gelişim izlerken, değişik zaman dilimleri içinde belirli özellikler ön plana çıkar. Bu belirli özelliklerin ön plana çıktığı gelişim aşamalarına ‘dönem’ denilmektedir. (Erden ve Akman, 1995, s.18-38) Gelişim aşamalarının yaş sınırlarını kesin olarak belirtmek mümkün değilse de, her bireyin hayatında, bebeklik, çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemleri yer almaktadır. Bu dönemler arasında, araştırma alanımızı oluşturan dönem ‘gençlik dönemi’dir. Referans olarak aldığımız ‘Gençlik Çağı’ adlı kitabında Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu (1996), ‘asıl gençlik’ dönemini 15 ile 21 yaş arası olarak belirlemiştir. Gençlik dönemini incelemeden önce, bu dönemi önemli kılan, bebeklik ve çocukluk dönemlerinin psiko-sosyal gelişimleri üzerinde durmak gerekir.

Bebeklik Dönemi; Yaşamda kazanılan en temel duygu, güven duygusudur. Bebeğin, bir yaşına kadar algıladığı uyarıcılar, bilişsel ve duygusal gelişimin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Bu gelişimi sağlayan ortamı ise anne-bebek ilişkisi meydana getirir. Annenin bebeğine karşı olan tutumu, güven ya

da güvensizlik duygularının oluşmasına neden olur. Bebeğe gösterilen şefkat, koruma ve sevgi, bebeğin kendini güvenli ve rahat hissetmesini sağlar. Ama bebek yeterince uyarıcı alamazsa, güven ve rahatlık hissedemez. Bu durumda güvensizlik duygusu ilk kez kendini gösterir.

Çocukluk Dönemi; Bu dönem, çocuğun anneye olan bağımlılığının azaldığı dönemdir. Fiziksel olgunlaşmayla birlikte, çocuk özgürce davranmaya ve bundan zevk almaya başlar. Bu dönemde çocuk üzerinde baskı kurmak ve aşırı koruyucu olmak, çocuğun özgürlük duygusunun gelişimini kısıtlar. Çocuğun davranışlarını çok sıkı bir biçimde kontrol altına alan, hoşgörüyü yer vermeyen, cezalandırmaya yönelik tutum, çocukta ‘tek başına hiç bir şey yapamam’ duygusu oluşturur ve utanç hissine yol açar. Çocuğa kendi davranışlarının kontrolünü vermek, bağımsızlık duygusunun gelişmesini sağlayacaktır.

Çocuğu devamlı eleştirmek ve davranışları için suçlamak, çocuğun kendinde hatalar bulmasına ve geleceği ile ilgili korkular geliştirmesine sebep olabilir. Suçlanan çocuk, girişkenlikten vazgeçerek, içine kapanır. Çocuğun özerkliğini kabullenmek, ona sevecenlik ve anlayışla yaklaşmak, çocuğun bu dönemi sağlıklı bir şekilde aşarak, bir sonraki döneme geçmesine yardımcı olur.

İlkokul dönemindeki çocuklarda, yaptıkları işlerde başarılı olmak, beğeni toplamak ve takdir edilmek, en büyük gereksinimdir. Bu çağda, çocuk başarı gösterdikçe kendine olan güveni artar ve böylece güdülenme düzeyi yükselir. Ancak başarıları, sevdikleri tarafından onaylanmayan çocuklarda, aşağılık duygusu oluşmaya başlar.

Çocuğun yaptığı işleri takdir etmek, başarılarının farkında olmak, kişilik gelişimini olumlu yönde etkiler ve çocuk, gençlik dönemine güvenle girer.

1.3.1 Gençlik Dönemi

Gençlik, yeniliğe ve ileriye doğru atılımların yapıldığı, kendini kanıtlama ve kendi kimliğini arayıp bulma çabalarının yoğunlaştığı dönemdir. (Yörükoğlu, 1996, s.19) Genç, bu dönemde, kendine ait bir dünya görüşü oluşturur, geleceğine dair hedefler belirler ve toplum ilişkilerinde belli bir olgunluğa erişir.

Robert Havighurst'ün ortaya koyduğu kavrama göre, hayatın her döneminde yerine getirilmesi gereken 'gelişim görevleri' bulunmaktadır. Gençlik döneminin başlıca gelişim görevleri şunlardır:

- Yaşlılarıyla sağlam ve başarılı ilişkiler kurma,
- Yetişkinlerden bağımsızlığını kazanma,
- Bir meslek sahibi olmaya hazırlanma,
- Toplumda kadın ve erkek rolünü edinme,
- Toplum içinde sorumluluklar alma ve toplumsal görevlerini yerine getirme,
- Uygun bir hayat felsefesi ve değerler takımı oluşturma. (Baymur, 1973, s.52)

Bu gelişim görevleri, gencin, benlik kavramı ve benlik saygısı doğrultusunda bir 'birey' olarak kişilik kazanmasına yardımcı olur. Benlik, kişinin kendi varoluşu olarak adlandırabileceği duygu, düşünce, tutum ve davranışlarının

tümüdür. Benlik kavramı, bireyin benliğini algıladığı, kavradığı ve deneyimleriyle oluşturduğu bir yapı olarak değerlendirilebilir. (Adams, 1995, s.117)

Gençlik döneminde benlik kavramı dengede değildir. Çünkü genç, bu dönemde bir kimlik arayışı içindedir. Düşüncelerini eleştirir, yargılar, kendini diğer insanlardan ayıran özelliklerini ön plana çıkarır ve yeni bir benlik oluşturmaya çalışır. Benlik kavramı, benliğin bilişsel boyutudur. Gençlik döneminde, fiziksel ve biyolojik değişikliklerin yanı sıra, bu bilişsel boyut da önemli değişikliklere yol açar. Çocuk, kendisini ve dünyayı, farklı bir şekilde algılamaya başlar. Bu arada, çevrenin de çocuğu algılayışı değişir. Çocuk, bu dönemde gençliğe doğru adım atarken, ‘kimlik kazanma’ olgusu gündeme gelir. Özgüven duygusunun yerleşmesi ve gelişmesiyle, kişi, kimliğini bulur. Gencin kimliğini kazanmasında, güvendiği, sevdiği, inandığı bir yetişkini örnek alması büyük önem taşır. Eğer genç, kendini olduğu gibi kabul eden, kendine saygı gösteren ve güvenen bireyleri kendine model olarak görürse, sağlıklı bir kimlik geliştirebilir. Çevresindekiler tarafından sürekli eleştirilen ve yargılanan bir gençte ise, kimlik arayışı yıllar boyu sürer.

Gençlik döneminde, kimlik bozulmasına neden olan etkenlerden biri de cinsel rollerdeki değişimlerdir. Toplumda, kadın ve erkek cinsiyetine özgü bazı roller benimsenmiştir. Duygusallık, fedakarlık, edilgenlik gibi kadınlara özgü ve sertlik, güçlülük, bağımsızlık, etkinlik gibi erkeklere özgü olduğu düşünülen kalıp yargılara uyma eğilimi her bireyde kendini göstermektedir. Gençler, kadın ve erkek arasında eşitlik olduğunu düşünmelerine rağmen, bu kalıp yargılardan kurtulamamışlardır. Bu ikilem sonucunda da kimlik bocalaması ortaya çıkmaktadır.

Kendi cinsiyetini reddetmeden, her iki cinsin de özelliklerini güvenli bir şekilde taşıyan bireylere ‘androjen birey’ denmektedir. Kişinin kendine güvenini ve saygısını arttıran androjen davranışların benimsenmesi, gençlerin cinsiyet rolleri ile ilgili problemlerini en aza indirgeyebilir. Böylelikle, başarılı, güçlü ve hırslı olmak bir kız öğrenci için oldukça doğal, sevecen, ılımlı ve duyarlı olmak da bir erkek öğrenci için, o derece insani ve kabul edilebilecek bir nitelik halini alır. (Erden ve Akman, 1995, s.78-86)

Gencin fiziksel gelişimi ve benlik duygusu arasında oldukça kuvvetli bir ilişki vardır. Fiziksel olgunluk, kişiliğin gelişimini önemli derecede etkiler. Genel olarak erken olgunlaşan kız ve erkeklerin, geç olgunlaşanlara oranla daha olumlu bir kişiliğe sahip oldukları söylenebilir. (Adams, 1995, s.147) Gençlikte ifade edilen ‘benlik’ bir sonraki dönemde oluşacak olan ‘yetişkin benliği’ ile yakından ilişkilidir. Eğer genç, bu dönemden belli bir kimlik kazanarak çıkarsa, yetişkinlik dönemini sağlıklı bir şekilde geçirebilmesi için gerekli temeli oluşturmuş olur.

Kimlik duygusu, meslek seçimini de önemli ölçüde etkileyen bir faktördür. Bireylerin meslek seçimine yönelmeleri, gençlik dönemine rastlar. Bütün hayatı etkileyebilecek bir kararın yarattığı gerginlik, verilecek kararın doğruluğuna yönelik kuşku, genci bir kimlik karmaşasına iter. Gençler, kendilerine uygun bir meslek seçimi için, gençlik dönemlerinde yeterli yardımı alamadıklarında, kendi ilgi ve yetenekleriyle bağdaşmayan bir mesleğe yönelmektedir. Bu da genci mesleğinde başarılı olamamak, öğrenimini sürdürememek gibi korku ve kaygılara sürükler. Bu nedenle ilgi ve yeteneklerini keşfetmesi için gence rehberlik etmek, onun korku ve kaygılarına

karşı duyarlı bir tutum sergilemek, meslek seçiminde karşılaşılan bocalamayı en aza indirgeyecektir. (Erden ve Akman, 1995, s.86-87)

1.3.2 Coşku Türleri

Gençlik döneminde duygusal gelişim, gencin kişiliğini ve toplumsal ilişkilerini etkileyen en önemli faktördür. Gençlik dönemi, coşkuların en yoğun yaşandığı dönemdir. Coşku, canlılarda olağanüstü heyecan ve iç ve dış uyarımlara belirli bir tepki ortaya koyma hali olarak tanımlanabilir. Bireyin biyolojik yapısının yanısıra, kendi düşünce ve inançları ile içinde bulunduğu fiziksel ve toplumsal çevre de coşkunun oluşmasında önemli rol oynar. (Binbaşioğlu, 1992, s.164) Öfke, korku, kaygı ve sevgi, gençlik çağında görülen en belirgin coşku türleridir.

Öfke;

Kişiliğin gelişiminde büyük etkisi olan coşkular içinde, öfkenin önemli bir yeri vardır. Öfke, bir isteğin engellenmesi sonucu ortaya çıkan duygusal bir tepki durumudur.

Bir haksızlığa, bir kötülüğe, bireyin, kendisine aykırı olarak algıladığı şeye karşı oluşan öfke, gençlik döneminde, daha çok toplumsal nedenlere bağlı olarak kendisini gösterir. Başkaları yanında küçük düşürülmek, başarısızlık, anne-baba ve öğretmen ile yaşanan görüş ayrılıkları, bu dönemde öfkeye yol açmaktadır. Gençlik yıllarında öfkeyi bastırmak ya da biliç dışına itmek, ileriki yaşlarda önemli psikolojik sorunlar yaratabilmektedir. Bunun yanısıra, öfkeye karşı öfkeyle karşılık vermek de öfkenin daha fazla yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle gerek anne-baba, gerekse öğretmen, genci anlayışla karşılamalı ve öfke coşkusunu sağlıklı bir şekilde yaşamasına yardımcı olmalıdır. (Binbaşioğlu, 1982, s.165)

Korku ve kaygı;

Korku, öğrenme yoluyla kazanılan ve bireyin varlığını tehdit eden tehlikeler sonucu oluşan bir coşku türüdür. Aynı zamanda bireyin kendini koruma güdüsüne dayanır.

Korku; yaşla, cinsiyetle ve eğitimle yakından ilgilidir. Gencin korkuları ve öfkeleri, genellikle birbiriyle bağlantılıdır. Gençlik döneminde yaşanan en önemli korkular şunlardır:

- Gelecek korkusu
- Başarısızlık
- Haksız yere suçlanmak
- Sevilmemek

Korkuların yoğunluğu, gencin başarısını, bilişsel gelişimini ve yaratıcılığını olumsuz açıdan etkilemektedir. Bir korkuyu yaşayıp, değerlendirip, bu korkuyu daha sonraki yaşama aktarmamak en doğru ve sağlıklı olanıdır.

Eğitim alanında ise önemli olan, korkuyu bir ‘araç’ olarak kullanmamaktır. Çünkü korkuyla, korkutarak yapılan eğitimde, istendik davranış değişikliği gerçekleşemez. (Topses, 1992, s.169-170)

Gençlik dönemi, bireyin kendisini en fazla eleştirdiği, kendisiyle en çok ilgilendiği dönemidir. Bu nedenle bu dönem aynı zamanda kaygıların da yoğunlaştığı dönemdir. Kaygı, bireyin, gelecekte olabilecek şeyler sonucu, bugününde paralyze olmasıdır. Gencin idealize etmiş olduğu benliği ile gerçek benliği arasında tehdit edici bir farklılık ortaya çıktığında, kaygı durumu kendisini göstermektedir.

İçinde bulunduğu dönemde, gencin, kişiliği, sosyal konumu, okulu ve mesleği ile ilgili kaygıları ön plana çıkmaktadır. Çocukluktan gelen çözülmemiş problemler ve iç çatışmalar da, yine bu dönemde kaygılara neden olur. Ayrıca, yetiştirilme tarzını, dinini, ırkını, içinde bulunduğu sosyal konumu benimseyemeyen gençlerde, kaygı, oldukça yoğun yaşanmaktadır.

Bu çatışmaları çözümlmek ve gence yardım etmek için, anne-babalar ve eğitimciler, öncelikle kendi yaşamlarındaki kaygıları tanımalı, daha sonra gencin yaşamındaki kaygıların önemini anlayıp takdir etmelidirler. (Jersild, 1983, s.210-215)

Sevgi;

Sevgi, bireyin, bir kişi, obje veya olaydan hoşlanmasıdır. En temel ihtiyaç olan sevgi, fiziksel ve duygusal gelişim için son derece önemlidir. Bilinçli ve sağlıklı sevginin içerdiği dört ana unsur vardır: 1-İlgi 2-Saygı 3-Sorumluluk 4-Bilgi. Sevgi, bu unsurlardan kaynaklanan üretkenliğin bir ifadesidir. Aynı zamanda, sevgi, bir enerjidir, bilinçle gerçekleşir ve karşılıksızdır.

Gerek aile ortamında, gerekse okulda, sevgiyi geliştiremeyen bireylerde, 'bencillik' ve 'çekapanıklık' gibi özellikler kendini gösterebilir. Bunun yanı sıra, aşırı sevgi de bireyde olumsuz etkiler yaratarak, uyumsuzluğa neden olabilir.

Gençlik yıllarında, aşk ve dostluk kavramları büyük önem taşımaktadır. Bu kavramlar sayesinde genç, sosyalleşir ve sorumluluk duygusu gelişir. Bu dönemde, eğitim alanında sevginin bastırılması ve engellenmesi, gencin,

çocukluktaki davranış ve düşüncelerine dönmesine kadar varan davranış bozukluklarına yol açabilmektedir. Bu nedenle duygu ve düşüncelerin paylaşıldığı, hoşgörölü, sevgi ve sevmenin desteklendiğı bir eğitim, en sağlıklı eğitimidir. (Binbaşioğlu, 1982, s.174)

1.4 Öğrenme Psikolojisi

İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biri, çok kısa sürede, birçok yeni davranış öğrenmeleridir. Kişinin başarısı, çevresiyle olan uyumu ve gerçekleştirdiğı davranışların büyük bir kısmı, öğrenme ürünüdür.

Bir bireyin eğitiminde, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğinin ve öğrenme ilkelerinin bilinmesi büyük önem taşır. Etkili ve sağlıklı bir öğrenme, eğitimcinin, öğrenme konusunda bilgi sahibi olmasını gerektirir. Bunu da en iyi ‘Öğrenme Psikolojisi’ sağlar.

Öğrenme Psikolojisi, öğrenciye, öğrenmenin niteliğı ve ilkeleri doğrultusunda etkili bir öğrenme ortamı hazırlama yeteneğı kazandırmayı ve etkili öğrenmeyle ilgili koşulları tanıtmayı, bunların birer davranış haline dönüşmesine yardımcı olmayı amaçlar. Öğrenme Psikolojisi’nde, öncelikle, ‘öğrenme’ kavramı üzerinde durmak gerekir.

1.4.1 Öğrenme

İnsan, herhangi bir konuda bilgi ve becerisi yokken, belli bir süreç içerisinde o konuyu öğrenir, kendi yaşantısı yoluyla, davranışlarını değiştirir. Bu nedenle, öğrenme, ‘yaşantı ürünü ve nisbeten kalıcı izli davranış değişmesi’

(Ertürk, 1972, s.78) şeklinde tanımlanabilir. Bu tanım, öğrenmenin üç temel özelliğini ve ögesini içermektedir: 1) Öğrenme, ister olumlu ister olumsuz nitelikte gerçekleşsin, sonucunda, bireyde bir davranış değişikliği meydana getirir. 2) Öğrenme, yaşantı ve etkileşim sonucu oluşur. 3) Öğrenme sonucu gerçekleşen davranış değişikliğinin, nisbeten kalıcı ve sürekli olması gerekir.

Öğrenme, hem öğretim hem de eğitim kavramlarının temelini oluşturur. Eğitimde önemli olan, bireyde meydana gelecek davranışın olumlu ve istenilen yönde olmasıdır.

Öğrenme, aynı zamanda, bireyin olgunlaşma düzeyiyle ilişkilidir. Olgunlaşma düzeyi, bireyin fizyolojik olarak, herhangi bir konuyu öğrenebilecek ve yapabilecek duruma gelmesi demektir. Öğrenilecek her konu veya nesne, fizyolojik anlamda olgunlaşmayı gerektirir. Bu olgunlaşma sağlanmadan öğrenme gerçekleşemez. Örneğin, sinirlerle kaslar, birbirleriyle işbirliği yapacak bir olgunluğa ulaşmadan, eldeki parmaklar kalem tutamaz ve yazı yazılamaz. Bu nedenle, olgunlaşmanın, öğrenmede en temel koşul olduğu söylenebilir.

Olgunlaşmanın yanısıra, bireyin öğrenme için hazır bulunması da büyük önem taşır. Hazırlık, daha çok, bireyin ruhsal yönüyle ilgilidir. Bireyin konuya karşı olan ilgisi, hevesi ve becerileri, bireyi öğrenmeye hazır hale getirir.

Öğrenmede, çevre ile etkileşimin de büyük rolü vardır. Birey sürekli olarak çevresinden bir şeyler alır ve çevresine bir şeyler verir. Buna göre, insanın öğrenmesi durağan değil, dinamik bir süreçtir. Çocukluk dönemi, insanın

öğrenme becerisinin en fazla olduğu dönemdir. Bu nedenle, ailenin eğitimdeki rolü çok büyüktür. Bununla birlikte, birey, içinde yaşadığı uygar dünyada, başarılı olmak ve topluma uyum sağlayabilmek için programlı bir eğitim ve öğretim almak zorundadır. Bu gereksinimi de okul karşılar.

Gereksinim, amaç ve ilgi, öğrenmede ön plana çıkan üç kavramdır. Bu kavramlar, birer çevre ürünüdür. Okulda, bireyin gereksinimi, öğrenmek için 'uygun bir çevre'dir. Bu çevreyi yaratmak da öğretmenin görevidir. Amaç, öğrenme için şart olan dikkat ve ilgiyi konu üzerinde yoğunlaştırmayı sağlar. Bireyde ilginin uyanabilmesi için, fiziksel ve toplumsal çevrenin buna elverişli olması gerekmektedir. Öğrenme sürecini yöneten en güçlü etken, ilgidir. İlgi, bireyin, fiziksel ve toplumsal çevreyle etkileşimini kolaylaştırır. Birey, ilgi ve yeteneklerini, öğrenme aracılığıyla geliştirir. Geliştirilmemiş ilgi ve yetenekler, kişisel uyumsuzluğa ve bireyde aşağılık duygusuna neden olabilmektedir.

Öğrenme, birçok etkene bağlı, karmaşık bir süreçtir. Duyu organları da, öğrenmeyi etkileyen etkenlerin başında gelir. Gerçek ve doğru olan bilgilerin kaynağı, duyu organlarımızdır. Duyu organları aracılığı ile aldığımız duyular, zihinde birleşir ve bir anlam kazanarak algıyı oluşturur. Algı yardımıyla kavramak ve hatırlamak, insana özgü bir zihin sürecidir. Öğrenme üzerine en fazla etkisi olan duyu organı gözdür. Göz aracılığı ile edinilen algıların, zihinde saklanması ve hatırlanması daha kolaydır. Gözden sonraki en etkili organ ise kulaktır. Zihinde oluşan kavramların çoğu, bu iki duyu organı tarafından kazanılır.

Öğrenmeyi etkileyen etkenlerden biri de yaştır. Yaş, öğrenme yeteneği açısından, bireyden bireye değişim göstermektedir. Öğrenme yeteneği, en fazla bebeklik ve çocukluk döneminde görülmesine rağmen, bazı bireyler bu yeteneği uzun süre sürdürebilirler. Psikolog Thorndike'a göre, zihinsel çabaya dönük bazı konular kırk yaşından sonra, beceriye dayalı konuların öğrenimi de daha çok gençlik döneminde gerçekleşmektedir.

Bireyin dışındaki fiziksel etkenler de, öğrenmeyi etkiler. Örneğin soğuk veya çok sıcak bir ortam, kirli hava, az ya da çok ışık da, öğrenmeyi olumsuz yönde etkiler. Gürültünün de öğrenme üzerinde önemli bir etkisi vardır. Gürültü, ilgiyi dağıtır ve dikkatin bir konu üzerinde toplanmasına engel oluşturur. Gürültüsüz bir ortam, öğrenmenin verimini artırır.

Öğrenmeye etki eden faktörlerden biri de 'dikkat'tir. Dikkat, bilincin bir konu üzerinde toplanmasıdır. Dikkat sırasında, bütün zihin açıktır ve yetenekler etkin duruma geçer. Bu da öğrenmeyi kolaylaştırır. Dikkatin, ilgi ve güdülerle yakından ilişkisi vardır.

Öğrenilen konuya karşı bireyde ilgi uyanması ve bireyin güçlü güdülere sahip olması gerekir. Öğrenme üzerindeki en önemli etken, güdüdür. (Binbaşıoğlu, 1982, s.246-326)

Öğrenmede, öğrenmenin nasıl gerçekleştiği büyük önem taşır.

Öğrenme türleri, iki grupta incelenmektedir:

- 1) Yalın öğrenme türleri
- 2) Karmaşık öğrenme türleri

Yalın öğrenme türleri, doğuştan gelen birtakım davranış biçimleridir ve eğitim değeri taşımazlar. Bu nedenle, insanlar açısından eğitsel sonuçlar yoktur. İnsan davranışları, karmaşık öğrenme türleri içinde incelenmektedir. Karmaşık öğrenme türleri, altı maddede sınıflandırılabilir;

1) Klasik şartlanma yöntemiyle öğrenme;

Bu yöntem, aktif bir öğrenmenin temeli niteliğindedir. Bu yöntemin iyi bilinmesi ve uygulanması, diğer öğrenme türlerinin daha kolay kavranması açısından büyük önem taşır. Öğrenilen pek çok konunun, klasik şartlanma yöntemiyle gerçekleştiği görülmektedir.

Yeni bir kelimenin öğrenilmesi, o kelime ile ilgili objenin görülmesine veya birtakım duyularla algılanmasına bağlıdır. Burada, objenin kendisi ‘şartsız uyaran’, kelime ise ‘şartlı uyaran’dır. Birey, şartlı uyaran olan kelimeye, objedeki anlamı verdiğinde, öğrenme gerçekleşir.

2) Araçlı şartlanma yöntemiyle öğrenme;

Klasik şartlanma yönteminin tüm özelliklerini içermektedir. Bu öğrenme türünde, bireyin güdüsü, ilgisi ve işaretlerden faydalanması ön plana çıkmaktadır. Bu öğrenme yöntemi, ilk olarak çocukluk yıllarında görülmektedir. Bir şeyi sevme, bir şeyden hoşlanma ya da hoşlanmama gibi duyguların öğrenilmesi, bu yöntemle gerçekleşir. Bundan ötürü, özellikle çocukları, hoş olmayan bir durumla karşı karşıya getirmekten kaçınılmalıdır. Çocukluk yıllarında, korkutularak yapılan bir eğitimle karşılaşmış kişi, okula ve öğretmene karşı olumsuz bir tutum geliştirebilir. Bu durum, bireyde uzun yıllar etkisini devam ettirerek derin izler bırakabilir.

3) Sınama-yanılma yöntemiyle öğrenme;

Bu öğrenme yöntemi, iki şekilde gerçekleştirilir:

- a) Direktiften yararlanarak öğrenme
- b) Taklitten yararlanarak öğrenme

Öğrenmede, öğretmenin rehberliği ön plandadır. Öğretmen, bu özelliği doğrultusunda, direktifler vererek öğrencileri yönlendirir.

Taklit yöntemiyle öğrenmede, öğrenci, bazen bilinçli, bazen de rastlantı ile tepki vermektedir. Bu yöntemde, öğretmen, herhangi bir hareketi öğrenciye göstermekte, bir taraftan da açıklama yapmaktadır. Öğretmenin, öğrenciye örnek olması amacıyla uygulanan bu yöntem, hem kısa zamanda öğrenmeyi sağlayacak hem de sınama-yanılma davranışlarının azalmasına yardımcı olacaktır.

4) Ezberleme yöntemiyle öğrenme;

Ezberleme yöntemiyle öğrenmenin, eğitsel değeri fazla değildir ama günlük yaşamda büyük bir yere sahiptir. Deneyimler sonucu elde edilen ilkelerin ve bilinmesi gereken kuralların hatırlanması için ezberlemeden yararlanılabilir. Ayrıca, öteki öğrenme türlerinin öğrenilmesine de yardımcı olabilir. Ezberlemenin, mantık yoluyla gerçekleştirilmesi en sağlıklı olanıdır.

5) Kavrayış yoluyla öğrenme;

Kavrayış yoluyla öğrenme, çok hızlı olarak gerçekleşen bir davranış biçimi şeklinde açıklanabilir.

Kavrayış ile öğrenmede, bilinçaltı faktörlerinin rol aldığı düşünülmektedir. Bu öğrenmede birey, herhangi bir nesne hakkında hiçbir şey düşünmezken, o nesne birdenbire akla gelir. Kavrayış ile öğrenme, kendi kendine değil, bireyin eski ve yeni yaşantılarının etkisi altında gerçekleşmektedir. Günlük hayatında birçok olguyla karşılaşan, olayları izleyen bir kişi, bilinçli ya da bilinçsiz olarak pek çok bilgi edinir. Zamanı geldiğinde de, zihin, bu bilgilerden faydalanır. Kavrayış ile öğrenme, bu nedenle eğitimde büyük değer taşır.

6) Sorun çözme yöntemiyle öğrenme;

Kavrayış ile öğrenmeyi tamamlayıcı nitelikte olan bu yöntemle öğrenme, bireyin bir sorunla karşı karşıya kalmasını gerektirir. Bu durumda, birey, konuyla ilgili bütün yeteneklerini kullanmalıdır.

Sorun çözme yöntemiyle öğrenmede, birey konuyu analiz ederek gözlemlerde bulunur, inceleme ve araştırma yapar. Tamamen nesnel yöntemler kullanarak bilgi toplar. Tümdengelim ve tümevarım gibi işlemleri kullanır. En yüksek eğitim değerine sahip öğrenme türüdür. (Binbaşıoğlu, 1982, s.312)

1.4.2 GÜDÜLENME (Motivasyon)

Eğitimciler ve psikologlar, öğrenciler arasındaki farklılıkları, öğrencilerin güdülenme düzeylerine bağlamaktadırlar. ‘Güdülenme, herhangi bir şekilde eylemde bulunma eğilimi, güdü ise bu eğilime neden olan belli bir ihtiyaç ya da istektir.’ (Erden ve Akman, 1995, s.232) Güdü, bireyin içindeki öğrenme isteğini güçlendirir ve bireye cesaret verir. Bu nedenle, öğrencilerin, öğrenme süreci öncesinde güdülenmeleri oldukça önemlidir.

Güdülenmiş davranışlar, bazı belirgin özellikler gösterirler. Bunlar: 1) Dikkat ve ilgi duymada süreklilik 2) Davranışın gerçekleşmesi için gerekli zaman ve çaba harcamaya isteklilik 3) Konu üzerinde yoğunlaşma, güçlükler karşısında yılmama ve sonuca ulaşmada kararlılık olarak sıralanabilir.

Güdülenme üzerine geliştirilmiş çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Bu kuramların başlıcaları; Davranışçı Yaklaşım, Sosyal Öğrenme, Hümanistik Yaklaşım ve Bilişsel Yaklaşım'dır.

Davranışçı öğrenme yaklaşımına göre, organizmanın, pekiştirilen davranışları tekrar etme eğilimi vardır. Öğrencilerin başarılarının yüksek notla ya da 'afetin, çok iyi' gibi sözlü mesajlarla pekiştirilmesi, öğrencileri öğrenmeye karşı güdüler. Buna göre, pekiştireçler aracılığıyla, bireyin davranışları şekillendirilebilir.

Davranışçı Yaklaşım, öğrencilerin, dıştan gelen uyarıcılarla güdülenmesi gerektiğini savunmaktadır. 'Dıştan güdülenme' adı verilen bu güdülenmenin, olumlu olduğu kadar, olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Dıştan güdülenmede, öğrenci, yalnızca ödül getirici eylemlere yönelip, her davranışı ödüllendirilmek için yapmaya başlayabilir. Bu yüzden, bireyin içsel motivasyona yönelmesi daha çok tercih edilen bir durumdur.

Sosyal Öğrenme kuramlarına göre güdülenmeyi etkileyen üç önemli öge bulunmaktadır. Bireyin amacına yönelik beklentisi, amacın birey için önemi ve bireyin, üzerinde çalıştığı konuya karşı hissettikleri, bu öğeleri oluşturur.

Sosyal Öğrenme kuramının başlıca isimlerinden Bandura'ya göre, birey, geçmiş yaşantılarından yola çıkarak veya başkalarının yaşantılarını gözleyerek, bir işin gelecekte nasıl sonuçlanacağı konusunda tahmin yürütür. Beklenen sonucun kendisi için yararlı ve olumlu olacağına inanırsa güdülenir. Örneğin bir öğrenci, geçmiş yaşantılarında herhangi bir derste başarılı olmuşsa, örnek aldığı arkadaşlarının başarısını görmüşse, öğrencini o derse yönelik güdüsünün kuvvetli olması beklenir.

Hümanist Yaklaşım; Hümanist Yaklaşım'ın öncülerinden olan Maslow, güdüyle ilgili en kapsamlı çalışmayı gerçekleştirmiştir. Maslow'a göre, güdülenmenin temelinde gereksinimler vardır. Birey, bu gereksinimleri gidermek için harekete geçer ve güdülenir. Maslow, bir gereksinimler hiyerarşisi oluşturarak, gereksinimleri, temel gereksinimler ve üst düzey gereksinimler olarak sınıflandırmıştır.

İnsanların en temel gereksinimleri arasında, fizyolojik gereksinimler yer alır. Biyolojik dengenin sağlanabilmesi için, açlık, susuzluk, uykusuzluk gibi fizyolojik gereksinimlerin giderilmesi gerekir. Bu gereksinimler, giderilmediklerinde, organizmaya baskı yapar ve güdülerin oluşumunu engellerler. Bu nedenle, fiziksel gereksinimlerin karşılanmadığı durumlarda, verimli bir öğrenme gerçekleşmez.

Fizyolojik gereksinimleri giderilen birey, bu kez, güvende olma ihtiyacı hisseder. Kaygı ve korku, öğrencilerde güvensizlik hissinin doğmasına neden olur. Bu yüzden, okulda, öğrencinin kendisini güvende hissedebileceği bir ortam hazırlamak, son derece önemlidir.

Topluma ait olma, sevmeye, sevilme gereksinimi de, başta gelen temel gereksinimlerden biridir. Öğrenme ortamında, öğrenci, öğretmenleri ve arkadaşları tarafından benimsendiğini, sevildiği hissetmek ister. Öğrenci, bu gereksinimi karşılandığında, öğrenmeye karşı istekli olacak ve güdülenecektir.

Bireyin en temel ihtiyaçlarından biri de, kendi özsaygısını kazanma ihtiyacıdır. Birey, kendine saygı duymasının yanısıra, çevresi tarafından da saygı görmek ve onaylanmak ister. Öğrenme ortamında, başarılı öğrencilerin takdir edilmesi ve ödüllendirilmesi, öğrencilerin bu gereksinimini karşılayabilir. Başarısızlık karşısında öğrenciyi tenkit etmek yerine, başarılı olmasına yardımcı olacak ortamlar düzenlemek, öğrenciyi güdüleyecektir.

İnsanların potansiyellerini tam olarak kullanabilmeleri için, temel gereksinimlerin yanısıra, üst düzey gereksinimlere de ihtiyaçları vardır. En üst düzeydeki gereksinim, kendini gerçekleştirme gereksinimidir. Birey bu süreç içindeyken, gerek kendisi, gerekse dış dünya ile ilgili bilgiler edinme, kendisini ve çevresinde olup bitenleri anlayabilme gereksinimi duyar. Bu gereksinimlerini karşılayan birey, daha yaratıcı, daha soyut alanlara yönelir ve yeteneklerini ön plana çıkarmaya başlar. Üst düzey gereksinimler, hiçbir zaman tam olarak giderilemez. Birey, hep daha iyiye ulaşmaya çalışır.

Gereksinimler hiyerarşisinin öğretmenler tarafından bilinmesi, öğrencilerin güdülenmesini kolaylaştırır. Öğrencinin gereksinimlerini bilen ve anlayan bir öğretmen, öğrencinin güdülenmesine yardımcı olacaktır.

Bilişsel Yaklaşım; Davranışçı Yaklaşım'a bir tepki olarak gelişen bu yaklaşım, dıştan güdüleme yerine, içten güdülemeyi savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre,

bireyin davranışlarını, kendi inançları, amaçları ve beklentileri belirler. Bilişsel kuramcılara göre, amaçlar, bir öğrencinin güdülenmesinde büyük rol oynar. Bunun yanı sıra, öğrencinin başarıları ve başarısızlıkları karşısında bulduğu nedenler de güdülenmeyle yakından ilişkilidir.

Bilişsel kuramcıların geliştirdiği ‘neden bulma kuramı’na göre, başarı ve başarısızlığını, içsel ve kontrol edilebilen değişkenlere bağlayan öğrenciler daha başarılı olurlar. Ancak, başarı ve başarısızlığı, dışsal ve kontrol edilemeyen değişkenlere bağlayan öğrenciler, çoğunlukla başarı elde edemezler. Başarılı oldukları zaman, bunu ‘şans’ olarak nitelerler. Bu nedenle de başarmak için çaba sarfetmezler.

Bireyin güdülenmesinde, başarılı olma ve başarısızlıktan kaçınma gereksinimi, büyük rol oynar. Başarılı olma gereksinimi yüksek olanlar, daha çok çaba harcar ve riske girmekten kaçınmazlar. Başarısızlıktan kaçınma gereksinimi yüksek olanlar ise, sadece başarılı olacaklarından emin oldukları işler için çalışır, başarısız olacaklarını düşündüren işlerden kaçarlar.

Öğrenme ortamı içerisinde, öğrencinin güdülenmesinde rolü olan en etkin kişi, öğretmendir. Öğrencilerin güdülenmesine yardımcı olabilmek için gözönünde bulundurulması gereken konular şunlardır:

- 1- Öğrenme ortamı hazırlanırken, öğrencilerin beklentileri ve ilgileri dikkate alınmalıdır.
- 2- Öğrenme ortamı hazırlanırken, öğrencilerin beklentileri ve ilgileri dikkate alınmalıdır.
- 3- Öğrencilerin başarıları pekiştirilmelidir.

- 4- Öğrencilerin çabaları takdir edilmeli, öğrenci, çaba sarfetmeye teşvik edilmelidir.
- 5- Öğrencilerin başarı ve başarısızlıkları, konulan hedeflere ulaşma derecelerine göre belirlenmelidir.
- 6- Başarılı olma gereksinimi yüksek olan öğrencilere zor, başarısızlıktan kaçınma gereksinimi duymayan öğrencilere ise, orta düzeyde problemler verilmelidir.
- 7- Öğrencilerin yeteneklerini ön plana çıkartan, onları araştırmaya yönelten konulara ve etkinliklere yer verilmelidir.
- 8- Öğrencilerin başarı ve başarısızlıkları, sarfettikleri çabayla doğru orantılı olarak belirlenmeli ve öğrencilere bu şekilde açıklanmalıdır.

1.4.3 Etkili Öğrenme ve Öğretim

Öğretim, öğrenci gelişimine yönelik, öğrenmenin gerçekleşmesini amaçlayan ve bu amaç doğrultusunda tasarlanmış etkinliklerden oluşan bir süreçtir.

Öğrenmeyi gerçekleştirmesi beklenen birey olarak ‘öğrenci’ ve öğrencinin gelişimini sağlayarak, ona yardımcı olan ‘öğretmen’, öğretimin başlıca öğelerini oluşturmaktadır. Bu iki temel ögenin birbiriyle olan ilişkisi ve iletişimi, öğretim sürecini etkili kılmada büyük önem taşımaktadır. Burada etkililik, öğretim ortamının niteliğinden çok, ortamı iyileştirmek için yapılanlardır.

Gençlerin gelişimine yardımcı olan ve gençliğe yol gösteren bireyler olarak öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Sorunların oldukça yoğun yaşandığı gençlik döneminde, gençlere birşeyler öğretmeye çalışmak, her zaman

öğrenme isteğiyle karşılık görmeyebilir. Bu dönemde, öğrenmeye karşı direnç, ilgisizlik ve öğretmenin anlayışsızlığına yönelik şikayetler, sıklıkla kendini gösterir. Bu da, öğretmenin, öğretme coşkusunu yitirmesine, öğrenmenin de isteksiz bir ortamda gerçekleştirilmesine ve yetersiz kalmasına neden olur. Öğrenme ortamındaki sorunların en aza indirgenmesi, sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulması, ancak öğretmenin etkinlik derecesinin artırılmasıyla ve öğretmene, etkili öğretim yeteneğinin kazandırılmasıyla mümkün olacaktır. Burada önemli olan, öğretmenin öğrenciyle nasıl bir iletişim kuracağı ve etkili öğretimi nasıl gerçekleştireceğidir.

Öğretimin etkili olabilmesi için şu üç unsurun bileşimine ihtiyaç vardır: Öğrenmeyi kolaylaştırma, inceleme ve araştırmayı öğretme, bireyler arası ilişkileri güçlendirme. Bu unsurların gerçekleştirilmesinde ve etkili bir öğretim ortamının oluşturulmasında en büyük rol, öğretmene düşmektedir. Öğretmenin sıcak yaklaşımı ve anlayışı, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak, öğrenmekten zevk alan öğrenciyi, inceleme ve araştırmaya yöneltecektir. Öğretmenin öğrencisine yönelik dürüst ve güven dolu yaklaşımı, öğretimin etkili bir ortamda oluşmasına yardımcı olacaktır.

Öğrenci, anlaşıldığını hissettiği zaman öğrenmeye açık olur. Öğrencinin araştırmacı yönü, yetenekleri ve yaratıcılığı da böyle zamanlarda ortaya çıkar. Ortamı, öğrenmeye açık bir hale getirmek ve öğrenmeyi kolaylaştırmak, öğretmenin temel görevidir. Öğretmen, öğrencinin içinde bulunduğu gelişim dönemini de dikkate alarak onun duygularını, değerlerini ve bakış açılarını anlamaya çalışmalı, kendini geliştirmesine yardımcı olmalıdır.

Öğretim sürecinin etkili bir hale gelmesinde, öğretmenin kişilik özellikleri büyük rol oynamaktadır. Sevecenlik, sabırlılık, uyumluluk, eleştiriye açıklık ve üretkenlik, sağlıklı bir kişilikte bulunması gereken özelliklerdir. (Açıkgöz, 1996, s.92) Kendi istekleriyle çevrenin beklentilerini dengeleyebilen ve insanları oldukları gibi kabul edebilen bir öğretmenin, öğrenciye yaklaşımı olumlu olacaktır. Ayrıca, değişime ve farklı yaşantılara karşı duyarlılık gösterme, olumlu yanlarının yanısıra olumsuz yanlarını da kabullenme özelliklerini öğrenciye yansıtabilen öğretmenler, öğrencileri için iyi bir model oluşturacaklardır.

Öğretmenin, öğrenciye bu anlamda örnek olabilmesi ise, ancak kendisinin entellektüel, çağdaş ve iyi bir insan olmasıyla mümkündür. Bilim ve sanatla ilgilenen, okuyan, ülkesini ve dünyanın sorunlarına karşı duyarlılık gösteren bir öğretmen, öğretim alanında daha başarılı olacaktır. (Açıkgöz, 1996, s.92)

Öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırma amacıyla uyguladığı bilgi aktarma yöntemi ve öğretim sırasındaki davranışları, belli bir stil oluşturur. Bu stil, öğretimi doğrudan etkileyeceği için oldukça önemlidir. Güdüleme, dönüt, pekiştirme, derste akıcılığı sağlama gibi davranışlar, öğretmenin stilini belirler. Öğretmenin bu konuda sergilediği tutum büyük önem taşır.

Öğretimi etkili hale getirmek için, öğretmenlerin şu davranışları göstermeleri gerekmektedir:

- 1- Öğretim ortamını, öğrencinin de katılabileceği şekilde düzenleme
- 2- Dersi, öğrenci için ilgi çekici duruma getirme
- 3- Üretken olma

4- Dersi anlatırken çeşitli materyallerden yararlanma

5- Öğrencilerin öğrenmesinde etkili olacak fikir ve lisan kullanma

Öğretmenin konusunda bilgi sahibi olması, etkili öğretim için gerekli ama yeterli bir özellik değildir. Planlılık ve netlik de etkili öğrenmede olması gereken özelliklerdir. Öğrencilerin karşılaşılabilecekleri sorunları önceden tahmin edebilmek, dersi işlemeden önce planın yapmak, öğrenciyi, neler öğreneceği konusunda bilgilendirmek ve konuyla ilgili açıklayıcı örnekler vermek, netliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. (Açıkgöz, 1996, S.5-97)

Öğretmenin, eğitim işinde öğrenciyi ortak olarak görmesi çok önemlidir. Öğrenciye yukarıdan bakmayan, onu koruma altına almaya çalışmayan bir öğretmen, öğrencinin sevgisini kazanacaktır. Öğrenci, kendisine değer veren, duygularını kabul eden ve fikirlerine saygı duyan bir öğretmenle daha rahat çalışacak ve öğrenmek için çaba gösterecektir.

Öğretmenin öğrenciye karşı yaklaşımında dikkat etmesi gereken bir nokta da, esnekliktir. Eğitim ortamında katı kuralcı olmayan bir öğretmen, öğrencilerin kişisel girişimlerini destekler. Daha az kuralcı, daha az endişeli ve diğer öğretmenlerden daha az cezacıdır. Öğrencinin yetenekleri ile ilgili kesin bilgisi olmadıkça karar vermez. Yapıcı tenkitler ve olumlu ödüller arasında bir denge kurar. Öğrencinin nerede ilgisinin azaldığını keşfeder. Hoşnutsuzluklarla, esnek davranarak başa çıkar. Konuyla ilgili olarak, gerektiğinde mizahı kullanır. Yeni öğretim yöntemlerine açıktır. (Sprinthall and Sprinthall, 1977)

Etkili öğretimin gerçekleştirilmesinde, öğretmen-öğrenci ilişkisini ön planda tutan yazar Rogers, öğretim sürecine terapistik bir açıdan bakar ve öğretmeyi, bir yardım etme ilişkisi olarak vurgular. Rogers'ın ortaya koyduğu bu modele 'yönlendirici' olmaya öğretim modeli denmektedir. (Açıkgöz, 1996, s.99) Bu model çerçevesinde, Rogers'a göre, bir öğretmende bulunması gereken özellikler şöyle özetlenebilir:

Kendisi olma; Öğretmende bulunması öngörülen temel özelliktir. Öğretmen, duygularını ve düşüncelerini inkar etmediği sürece kendisi olabilir. Coşkusu, sinirliliğini, sıkıntısını öğrenciye yüklemeyen bir öğretmen, bunu başarmış demektir. Öğretmen, kusursuz ve mükemmel bir robot gibi değil, insan olarak davranmalıdır.

Ödül Verme, Kabul Etme, Güvenme; Bu özellikleri taşıyan öğretmen öğrencisinin başarısı kadar başarısızlığını da kabul eder. Öğrencilerin hatasız bireyler olmadıklarını bilir. Bu sayede öğrenciler, önemsendiklerini hissedecek ve sağlıklı bir kişilik kazanacaklardır.

Empatik Anlayış; Öğrencileri, olayların nedeni olarak görmemek, kendini öğrencilerin yerine koyarak, onların duygu ve düşüncelerini anlayarak yaklaşmak, öğretim ortamını öğrenciler için çekici bir hale getirecektir.

Bu model, öğretmen-öğrenci ilişkisine olumlu anlamda yön vermesi ve öğretmenlere yeni görüşler kazandırması açısından oldukça önemli bir modeldir. (Açıkgöz, 1996, s.100)

1.5 Sanat Eğitimi

İnsanın yapısal bütünlüğünü esas alan çağdaş eğitimde ‘bilim eğitimi, teknik eğitim ve sanat eğitimi’, birbirini tamamlayıp bütünler. (Uçan, 1996, s.122) Bu üçgenin üç kenarı da, kişiyi, bilgili, dengeli ve çok yönlü bir şekilde yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitiminin, bu amaca yönelik olarak , görevi oldukça büyüktür.

‘Bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma süreci’ (Uçan, 1996, s.125) şeklinde tanımlanan sanat eğitimi, daha duyarlı bir toplum oluşturmada, bireylerin sanatsal öğrenme-öğretme etkinliklerini geliştirmede ve yaşantılarını daha etkin bir duruma getirebilmelerinde önemli rol oynar.

Sanat eğitimi, aslında bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollara ve her bir kol içinde çeşitli dallara ayrılır. (Uçan, 1996, s.125) Müzik eğitim de, sanat eğitiminin özgün dallarından biridir.

1.6 Müzik Eğitimi

‘Müzik eğitimi, bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma’ ya da ‘bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma’ sürecidir. (Uçan, 1994, s.25) Müzik eğitimi, temelde, genel, özengen ve mesleki olmak üzere üç ana grupta planlanıp uygulanmaktadır. ‘Müzik eğitimi, adeta, genel müzik eğitimiyle zemine oturur, özengen müzik eğitimiyle doğrulur-canlanır, ayağa kalkar, mesleki müzik eğitimiyle de doruğa-derinlere uzanır’ (Uçan, 1994, s.29)

1.6.1 Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar. (Uçan, 1994, s.26) Türkiye’de, okulöncesi eğitim ve ilköğretimde, müzik öğretmenleri tarafından zorunlu olarak gerçekleştirilen genel müzik eğitimi, lise ve üniversitelerde ise müzik okutmanı veya öğretim görevlisi tarafından seçmeli olarak uygulanmaktadır. Genel müzik eğitimi, bireyin müzik bilgisini, müziğe olan ilgi ve yeteneğini arttırması açısından büyük önem taşır. Genel müzik eğitiminde hedeflenen, müziği bilinçli ve duyarlı bir yaklaşımla izleyen bir toplum yaratmaktadır.

1.6.2 Özengen Müzik Eğitimi

Özengen müzik eğitimi, müziğe amatörce ilgi duyanlara, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım sağlamak için gerekli müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar. (Uçan, 1994, s.27) Bireyin, benimseyerek, zevk alarak ve istekli olarak gerçekleştirdiği etkin katılım yolu ile, oldukça kalıcı bir öğrenme sağlanan özengen müzik eğitimi, ‘yaygın eğitim’ çerçevesinde uygulanmaktadır. Müzikle ilgili resmi ve özel kuruluşların düzenledikleri kurslar, dersaneler, özel dersler, festivaller ve konserler, özengen müzik eğitiminde çok önemli bir yere sahiptir.

Özengen müzik eğitimi, bu iş için istekli ve alanında uzman öğretim görevlileri, müzik öğretmenleri ve yarı amatör/yarı profesyonel müzisyenler tarafından gerçekleştirilmektedir.

1.6.3 Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününün ya da bir dalını, o bütün ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan, müziğe belli düzeyde yeteneği olan kişilere yönelik olup, mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Mesleki müzik eğitimi, müzik alanında yetiştirilmiş yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilir. Müziği, bilinçli, yöntemli ve kurallı olarak yaratan, yorumlayan, araştıran, öğreten eğitimciler ve sanatçılar yetiştirmek, mesleki müzik eğitiminin temel amacıdır. (Uçan, 1994, s.27-28)

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlar, üniversitelere bağlı devlet konservatuvarları, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi bölümleridir. Ülkemizdeki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri içerisinde en eski olanı, evren olarak aldığımız GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü’dür.

Türkiye Cumhuriyeti’nin müzik eğitimi alanındaki gelişimine önderlik eden GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü, 1924 yılında Ankara’da, ‘Musiki Muallim Mektebi’ adı altında kurulmuştur. 1924-1937 yılları arasında, ortaöğretim düzeyinde eğitim veren Musiki Muallim Mektebi, 1937-1938 öğretim yılında, üç yıllık yükseköğretim düzeyindeki Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi’ne bağlanmış, 1978-1982 yıllarında dört yıllık yükseköğretim düzeyindeki Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü’ne ve 1982-1983’teki son düzenlemelerle Gazi Üniversitesi’nin Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’ne dönüştürülmüştür.

1924-74 yılları arasında, müzik eğitimi bölümlerinin öğrenci kaynağını köy enstitüleri, öğretmen okulları, lise ve dengi okullar oluşturmuştur. 1974 yılından sonra, öğretmen okullarının kapatılmasıyla meydana gelen boşluk, 1989-1990 öğretim yılından itibaren, İstanbul ve Ankara başta olmak üzere, Türkiye'nin birçok yerinde kurulan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri ile giderilmiştir. GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü, 1994 yılından itibaren, lise ve dengi okulların yanısıra, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü mezunu öğrencileri de bünyesine katmıştır. Böylelikle GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü, daha farklı bir görünüm kazanmış, müzik eğitimi, bu zengin kaynağın da etkisiyle arzulanan ve beklenen üstün niteliğini yakalama fırsatı bulmuştur. (Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1994, s.3-13)

GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü'nde üç ana sanat dalı bulunmaktadır: 1) Çalgı Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı 2) Müzik Kuramları Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı 3) Ses Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı

Çalgı eğitimi, genel anlamda, müzik eğitiminin vazgeçilmez bir ögesidir. Türkiye'nin ihtiyacı olan nitelikli müzik öğretmenleri yetiştirmede, çalgıyı eğitimde kullanabilecek düzeye eriştirmede ve çağdaş müzik eğitimini ülke geneline yaymada ve sevdirmede, çalgı eğitiminin büyük önemi vardır.

GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü Çalgı Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı'nda, piyano, keman, viyola, viyolonsel, kontrabas, yan flüt, blokflüt, bağlama, tambur ve kanun çalgıları okutulmaktadır.

1.7 Piyano Eğitimi

Piyano, GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü Lisans programının ilk üç yılında zorunlu ders, dördüncü yılında ise alan çalgısı olarak yer almaktadır.

Oldukça geniş bir literatüre sahip olan piyano, çokseslilikteki kullanımı, eşlik çalgısı olma özelliğiyle müzik öğretmenliğindeki gerekliliği, dünya müziğindeki yeri ve yaratıcılığın kaynağı olması nedeniyle, bölümün temel çalgısı olma niteliğini taşır. Ayrıca, bölümdeki diğer müzik eğitimi derslerinin uygulanmasında ve çalışılmasında kullanılan bir enstrümandır.

Piyano Eğitimi, 'birebir' olarak uygulanan bir eğitimidir. Bu eğitim biçimi, öğrenciye piyanoyu sevdirmede büyük rol oynar. Tüm ilgi, tek öğrenci üzerine odaklandığından, eğitim daha kısa zamanda gerçekleşir, daha sağlıklı ve verimli olur. Bu eğitim sayesinde, öğretmen ve öğrencinin, öğretme ve öğrenme sorumlulukları artar. Öğretmen ve öğrenci arasındaki diyalog güçlenir. Özellikle, öğretmenin öğrenciyle birebir ilgilenmesi, öğrencide güven duygusunun oluşmasını sağlar.

Genç öğrenci, coşkularının ve kendini kanıtlama çabalarının yoğunlaştığı dönemde, bu yepyeni eğitim ile tanışmaktadır. Bireysel iletişimin ön planda ve çok etkili olduğu piyano eğitiminde 1.yıl, gerekli bilgi ve becerilerin kazanılması açısından büyük önem taşır. Piyano eğitiminde, 1. Sınıf 1. Yarıyıl sonunda kazanılması gereken bilgi ve beceriler şunlardır:

- 1- Piyanoyu ortalayarak, gereken uzaklığı sağlayarak oturma
- 2- Ayakları yere sağlam olarak basma

- 3- Elleri klavye üzerinde doğru pozisyonda yerleştirme
- 4- Bileklerde tuşenin duruş açısından ilişkisini kavrama
- 5- Parmak uçlarıyla dik olarak basma
- 6- Elin çatısını indirmeden dip oynaklarıyla çalma
- 7- Başparmağın yatık basmasını ve bilek ile ilişkisini sağlama
- 8- Tuşe ağırlığı aktarma
- 9- Parmak numaralarına uyarak çalma
- 10- Legato çalma
- 11- Seslerin batık kalmaması için gereken davranış biçimlerini öğrenme
- 12- Cümlelere ya da bağ başlarına düşerek çalma
- 13- Bağ sonlarını aksansız, yumuşak, hafif çalma
- 14- Düşme sırasında elin konumunu bozmadan çalma
- 15- Değişik pozisyonlara zamanında ve doğru düşme
- 16- Her iki elin tüm parmaklarını doğru kullanma
- 17- Fa ve sol anahtarlarını dikey olarak okuma

Piyano Eğitimi'nin birebir yapılması, öğrencinin piyano çalış tekniğini daha kolay ve rahat kavramasına yardımcı olur. Tekniğin ve müzikalitenin geliştirilmesinde, birebir eğitim önemli bir etkidir.

Birebir eğitim, aynı zamanda, gerek öğretmenin öğrenciyi, gerekse öğrencinin öğretmeni daha iyi ve daha yakından tanımasını sağlar.

1.7.1 Piyano Eğitimi'nde Öğretmenin Rolü ve İşlevleri

Bir ülkenin sanat alanında ileri düzeye erişebilmesi ve adını duyurması, o ülkenin yetiştirdiği, iyi ve nitelikli sanatçılara bağlıdır. Nitelikli sanatçı, etkili

ve nitelikli bir eğitimin sonucudur. Etkili ve nitelikli eğitim ise öğretmenin niteliğiyle doğrudan ilgilidir.

Her sanat dalının kendine özgü özel bilgi, yetenek ve tekniği vardır. Sanatın herhangi bir dalını, kendine meslek olarak seçen bir kişi, o mesleğin gerektirdiği tüm bilgi, yetenek ve tekniği kazanmalıdır. Bunun gerçekleşmesinde en büyük sorumluluk öğretmene aittir.

Bir sanat dalının eğitim sürecinde bilgi ve beceri ne denli etkinse, pedagojik formasyon da o derece etkin ve önemlidir. Bu düşünceden yola çıkarak, piyano öğretmenliğini seçecek bireylerin, mesleki eğitimin yanısıra, pedagoji eğitimi de almalarının, piyano eğitimini daha sağlıklı ve verimli bir hale getireceği belirtilmelidir.

Bir piyano öğretmenini, bir solist piyanistten ayıran en önemli özellik, piyano öğretmenin mesleki bilgi ve becerisinin yanında, öğretmenlik formasyonuna da sahip olması ve bu formasyonu en etkili şekilde kullanarak, bilgilerini öğrencilerine aktarmasıdır. Görevi yalnızca bilgi aktarımı ile sınırlı kalmayan öğretmen, öğrencilerinin davranış, düşünce biçimleri ve dünya görüşlerinin oluşmasında da en etkili role sahiptir. Öğrencinin kişisel gelişimi ve eğitim alanındaki başarısı, öğretmenin başarısıyla yakından ilgilidir.

Başarılı bir öğretmen, pek çok açıdan değerlendirilebilir. Bossing, öğretmenin başarısına etki eden yönleri şu şekilde sıralamıştır:

- Öğretmenin felsefesi
- Öğretmenin kişiliği (ve kişilik özellikleri)

- Öğretmenin sağlığı
- Öğretmenin akademik ve mesleki hazırlığı
- Öğretmenin ders dışı faaliyetler için hazırlığı (Hesapçioğlu, 1994, s.252)

Karch ve Estabrooke, başarılı bir öğretmenin özelliklerini beş maddede toplamışlardır:

- 1- Öğrencilerle olan ilişkiler açısından özellikler
- 2- Mesleki formasyon açısından özellikler
- 3- Ahlak ve fazilet sahibi olma açısından özellikler
- 4- Tâhisi özellikler
- 5- Şahsi görünüş açısından özellikler (Hesapçioğlu, 1994, s.253)

Eğitimci Oğuzkan ise, başarılı öğretmenin özelliklerini a) toplumun aydın bir üyesi olarak öğretmen, b) dünya topluluğunun uyanık bir üyesi olarak öğretmen, c) mesleğinin yeterli bir üyesi olarak öğretmen (Hesapçioğlu, 1994, s.253) boyutlarıyla ele alıp incelemiştir.

Bir piyano öğretmenin başarısını etkileyecek faktörler, yazar Bossing'in 'başarılı bir öğretmen tablosu'nda ortaya koyduğu yönler çerçevesinde incelenmiştir. Bunun yanı sıra, öğretmenin, öğrencinin başarısını ne şekilde etkileyebileceği de bu incelemede yer almaktadır.

Bir öğretmeni başarılı kılan en önemli etkenlerden biri, öğretmenin topluma, dünyaya ve eğitime yönelik belli bir felsefeye sahip olmasıdır.

Bir piyano öğretmenin başarısı, öğretmenin mesleki bilgi ve yeteneğinin yanı sıra, eğitim felsefesi ile de değerlendirilmelidir. Öğretim süresi yalnızca

piyano eğitimiyle sınırlı kalmamalı, öğrenciye bu süreçte, birtakım toplumsal değerler ve çağdaş bir dünya görüşü aşılamak da hedeflenmelidir.

- Üretken, öğrencisine sahip çıkan ve onu her konuda destekleyen
- Moral gücünün önemini bilen ve öğrencisinin moralini her zaman üst düzeyde tutan
- Öğrenciye bir arkadaş gibi davranarak, onun psikolojisini paylaşan
- Öğretimi güncel hayata indirgeyip, dersi, hayatla iç içe işleyen
- Hoşgörülü, iyi niyetli, yardımsever olan ve bu özellikleri eğitimde felsefesi haline getiren bir öğretmen, öğretimi başarıyla gerçekleştirir.

Bireyin kendine özgü fikirleri, davranışları, ilgileri ve değerleri, kişilik özelliklerini oluşturur. Bir öğretmenin kişiliğini oluşturan tüm bu özellikler, öğrenciler üzerinde etkiler bırakır. Bu bulgu, bir piyano öğretmenin başarısında, öğretmenin felsefesi kadar kişilik özelliklerinin de büyük önem taşıdığını gösterir.

Piyano öğretmenin başarısında etkili olabilecek, öğretmenin kişiliğine yönelik başka özellikler şunlardır:

- a) bilgi ve kültür
- b) disiplin
- c) meslek sevgisi
- ç) çalışkanlık
- d) yaratıcılık
- e) anlayışlı ve sabırlı davranma
- f) psikoloji konusunda bilgi sahibi olma (Hesapçıoğlu, 1994, s.254)

- a) *Bilgi ve kültür*; Piyano öğretmenliği, yalnızca, piyano çalma tekniğini öğrenciye aktarmak ve öğrenciye müzikal yorum kazandırmakla sınırlı değildir. Bir piyano öğretmeni, aynı zamanda, öğrencilerini, çalışılan eserlerin formları ve armonik yapıları konusunda da bilgilendirmelidir. Öğretmenin geniş bir eser repertuarına sahip olması, öğrenciye çaldırılacak eserlerin seçimini kolaylaştırır. Ayrıca, piyano literatürünü iyi bilmek, eserlerin dönem özellikleri ve bestecilerin stilleri hakkında bilgiler vermek, öğrencilerin öğrenimini zenginleştirecek, öğretmenin de başarısını pekiştirecektir. Genel kültüre sahip, okuyan, sanatın diğer dallarıyla da ilgilenen ve sosyal aktivitelere katılan bir öğretmen, öğrencinin gözünde, sürekli kendini geliştiren bir birey olarak iyi bir örnektir.
- b) *Disiplin*; Öğrencinin düzenli bir çalışma sistemine sahip olmasında, ödevlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirmesinde ve derse devamlılığında, öğretmenin disiplin anlayışı rol oynamaktadır. Sıkı bir denetim ve baskı, öğrencilerde, korku ve yılgınlığa neden olur. Böyle bir durum, öğrenciyi dersten ve öğretmenden soğutarak, piyano çalma ve çalışma isteğini yok edebilir. Bu nedenle, yapıcı bir disiplin uygulayarak, öğrencinin kendi kendine denetlemesine yardımcı olunmalıdır.

Yapıcı disiplinin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Yapıcı disiplin, her öğrencinin davranış ve kişilik özelliklerine göre uygulanır.
- Yapıcı disiplin, her öğrenciye eşit davranılmasını gerektirir.
- Öğrenciyi cezalandırmaktan çok, iyileştirmeye ve ödüllendirmeye yöneliktir.
- Olumsuzluklardan çok, olumlu davranışlar üzerinde durur.
- Öğrencinin katılımına ve işbirliğine açıktır. (Hesapçıoğlu, 1994, s.330)

Öğrenci üzerindeki denetimi, öğrencinin kendi kendini yönetme gücünü dikkate alarak sürdürmek gereklidir. Bu dengeyi kurabilmek de öğretmenin başarısının en büyük göstergelerinden biridir.

Yapıcı ve demokratik bir disiplin uygulamasıyla sürdürülen eğitim, öğrencileri öğrenmeye teşvik eder. Öğretmen adaylarının, sorumluluk sahibi, olgun ve gerçekçi bir biçimde yetişmelerini sağlar.

c) *Meslek sevgisi*; Meslek sevgisi, piyano öğretmenin başarısında rol oynayan etkenlerden biridir. Öğretmenin piyano enstrümanını her yönüyle tanınması ve sevmesinin dışında, öğretmenliğı bir meslek olarak benimsemesi oldukça önemlidir.

Öğrenciler için piyano eğitimini zevkli hale getirmede öğretmen en büyük rolü oynar. Öğretmenin gerek piyanoya, gerekse öğretmeye karşı olan sevgi ve hevesini gören öğrenci, piyanoyu sever ve öğrenmeye karşı güdülenir.

Meslek hevesi, coşku ve canlılığını da beraberinde getirir. Öğretmenin dersteki enerjisi, coşkusu ve güleryüzlülüğü, dersin büyük bir akıcılık içinde geçmesine yardımcı olur. Öğretmenin mesleğine duyduğu sevgi, onun, öğretim sürecinde, çağdaş, tarafsız ve demokratik olmasını sağlar.

Mesleğini seven, başarılı bir piyano öğretmeni, piyanoyu ve öğretmenlik mesleğini sevdirmede gelecek kuşaklar için etkin bir model oluşturur.

ç) Çalışkanlık; Öğretmenin, öğretmek kadar öğrenmekten de zevk almasının başarıya etkisi büyüktür. Öğrenme ve çalışma azmini yitirmemiş bir öğretmen, öğrenciyi olumlu açılardan etkiler. Öğretmenin piyano çalışmalarını sürdürmesi, konser ve resital gibi etkinliklerde bulunması, öğrencinin ilgisini uyandıracak ve piyano çalışma isteğini güçlendirecektir.

Piyano eğitimi konusunda kendini geliştirmek, bu konudaki yayınları ve seminerleri takip etmek, yeni öğretim yöntemlerini araştırmak ve incelemek, öğretmene alanında büyük başarılar kazandırabilir.

d) Yaratıcılık; Yaratıcı olma özelliği, eğitim alanında piyano öğretmenine büyük katkılarda bulunur. Öğretmenin, öğrenciye bir eser çalıştırırken yaratıcılığını kullanması, öğrenmeyi ilginç ve çekici bir hale getirir. Monotonluğu ortadan kaldırır. Eserin çalışılması sırasında, öğretmenin, öğrencinin hoşlanacağını tahmine ettiği güncel olayları konu alması, örnekleri yakın çevreden vermesi, öğrenimi kolaylaştırır. Özgün yaratıcılığın bu şekilde kullanılması, mesleki başarıyı bir kat daha arttırır.

e) Anlayışlı ve sabırlı davranma; Piyano, iki elin koordinasyonunu sağlama ve ayrı anahtarlarla yazılmış notaları aynı anda dikey olarak okuyup çalabilme yeteneği gerektirdiğinden, eğitiminde zorluklarla karşılaşılan başlıca enstrümanlardandır. Bu özveri gerektiren geniş kapsamlı eğitimin gerçekleşmesinde, öğretmenin öğrenciye yaklaşımındaki başarısı büyük rol oynar.

Öğrenciye karşı sabırsız davranmak ve öğrencinin öğrenme düzeyini gözardı etmek, öğrencide kaygıya ve öğrenme ortamından uzaklaşmaya neden olabilir.

Her öğrencinin kavrama yeteneği ve algılama gücü birbirinden farklıdır. Bu nedenle, bütün öğrencilerden aynı başarı ve öğrenmeyi aynı sürede gerçekleştirmeleri beklenmemelidir.

Özellikle piyanoyla yeni tanışan öğrencilere karşı gösterilecek anlayış ve sabır, öğretmenin öğrenciyi kazanmasına yardımcı olur.

Öğretmeninden gördüğü anlayış ve sabır, öğrenciyi öğrenmeye teşvik eder. Eğitimin daha yakın ve sıcak bir ortamda gerçekleşmesini sağlar.

f) Psikoloji konusunda bilgi sahibi olma; Başarılı bir öğretmenin en önemli özelliklerinden biri, öğrencilerinin gelişim özellikleri ve kişilikleri konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmasıdır.

GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü'nde, genellikle, yaşları 18-21 olan gençler eğitim görmektedirler. Bu nedenle piyano öğretmeni, özellikle bu yaş döneminin psikolojisi, beklentileri ve sorunları çerçevesinde hareket etmelidir. Bu konuda öğretmenin en büyük yardımcısı, eğitim psikolojisi olmalıdır.

Eğitim psikolojisi kapsamındaki 'öğrenme psikolojisi', öğrenmeye etki eden faktörlerin ve etkili öğrenme-öğretme için gerekli olan koşulların tanınması açısından büyük önem taşır. Yine eğitim psikolojisi bünyesinde yer alan 'gelişim psikolojisi' öğrencinin gelişim dönemleri ve bu dönemlerin özellikleri hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlar.

Gencin kişilik özelliklerini ve coşkularını öğrenmek, öğretmenin başarısına yardımcı olur. Piyano eğitiminin birebir yapılan bir eğitim olması, öğretmenin, öğrencilerini daha iyi ve daha yakından tanımasına olanak sağlamaktadır. Öğrencinin düşünce yapısının ve duygularının iyi bilinmesi, eser seçiminde de etkin bir rol oynamaktadır. Öğrencinin yapısal özelliğini, ruhsal durumunu iyi bilen bir öğretmen, öğrencisinin bu yapısına uygun parçalar seçerek, öğrencinin motivasyonunu arttırabilir.

Öğretmenin başarısına etki edecek faktörler arasında öğretmenin sağlığı da önemli bir yer tutmaktadır.

Piyano öğretmenliği, dinamizm, coşku ve enerji gerektiren bir meslektir. Öğretmenin yorgunluğu ve keyifsizliği, öğretimin veriminin azalmasına ve öğrencide ilgisizliğe neden olabilir.

Özellikle gençlerle çalışan bir öğretmenin sağlıklı, canlı ve neşeli olması, gençleri de olumlu etkiler. Sağlığı yerinde, dinamik ve morali yüksek bir öğretmen, öğrenim ortamını daha zevkli ve sağlıklı bir hale getirir. Sağlam, dayanıklı, sağlıklı bir ruh ve beden bütünlüğü, öğretmenin öğretim başarısını da yükseltir.

Öğretmenin niteliği, almış olduğu akademik ve mesleki eğitime bağlıdır. Bu nedenle öğretmen adaylarına eğitimleri sırasında okutulan dersler ve bu derslerin içeriği büyük önem taşımaktadır.

GÜGEF Müzik Eğitimi Bölümü'nde, 1996-97 Akademik Yılı Lisans Programı'nda yer alan, Eğitim Bilimi'ne Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Genel Öğretim Metodları, Özel Öğretim Metodları ve Çalgı Eğitimi İlkeleri dersleri, pedagojik ve mesleki formasyon kazandırmaya yönelik derslerdir. 4. Sınıfın 2. Döneminde okutulan Çalgı Eğitimi İlkeleri dersi, okul müziğinde kullanılan çalgıların başlangıç aşamasındaki eğitimi ve müzik öğretmenliğindeki kullanılabilirliği açısından önemlidir.

Öğretmenin başarısı, onun mesleki yeteneği ve eğitim sürecindeki performansının yanı sıra, entellektüelliği, çağdaşlığı ve ders dışı etkinlikleriyle de ölçülmelidir.

Birebir yapılan piyano eğitimi, öğretmenin öğrenciyi daha iyi ve yakından tanıyabilmesine olanak sağlar. Piyano öğretmenin, piyano dersi dışında da öğrencileriyle ilişkisini sürdürmesi, öğrencilerinin sorunlarını paylaşarak, onlara yardımcı olabilmesi, eğitime başarı olarak yansır.

Entellektüel, bilimle edebiyatla ve sanatla iç içe yaşayan, kültürel etkinliklere katılan öğretmen, öğretimde daha verimli olur. Öğretmenin, öğrencilerinin ders dışı etkinliklerine yön verebilmesi, öğrencilerine rehberlik yapabilmesi büyük önem taşır.

Öğretmen, ilgileri, zevkleri, giyimi, konuşması ve insan ilişkileriyle, her zaman, öğrenciye model oluşturmalıdır. Bu nedenle öğretmen, yalnızca piyano dersindeki etkinlikleriyle sınırlı kalmamak, yaşam biçimi ile de örnek olabilecek bir birey olmalıdır. (Açıkgöz,1996, s.92)

‘Belli bir toplumsal statüye ilişkin davranış kalıpları’ (Hesapçıoğlu, 1994, s.257) şeklinde tanımlanan rol kavramı, öğretmenin öğretimi nasıl gerçekleştirdiği konusunda bilgi sahibi olunmasını sağlar.

Öğretmenin en önemli rolü, öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Öğretmenin öğrencisini iyi tanınması, öğrenmenin daha çabuk ve daha kolay gerçekleşmesine yardımcı olur. Öğretmen, öğrenmeye yardım ederken, öğrencinin bilişsel, devinışsel ve duyuşsal özelliklerini gözönünde bulundurmalıdır. Böylelikle, öğrenciye en uygun etüt ve eserleri seçerek, onun, hem teknik açısından hem de müzikal açıdan gelişimini kolaylaştıracaktır.

Öğretmenin, öğrenmeyi kolaylaştırmanın dışında, başka rolleri de bulunmaktadır. Bu roller:

- 1) Uzmanlık rolü
- 2) Liderlik rolü
- 3) Rehberlik rolü
- 4) Model olma rolü
- 5) İzleyici rolü (Açıkgöz, 1996,s.88-89) başlıkları altında ve piyano eğitimi çerçevesinde incelenebilir.

1) Uzmanlık rolü; Öğretmenin, ‘piyano eğitimi’ konusundaki yeterliliği, mesleki formasyonu, bilgi aktarma becerisi, bu rolün içerdği etkinliklerdir.

2) Liderlik rolü; Piyano dersine yönelik hedefler belirleme, bu hedefleri gerçekleştirmek adına planlı davranma ve eğitimi yönlendirme, liderlik rolünün gerektirdiği en önemli etkinliklerdir.

3) Rehberlik rolü; Bu rolün gerektirdiği hedef davranışlar ve içerdiği etkinlikler şöyle sıralanabilir: Öğrencinin kişisel sorunlarıyla ilgilenerek çözümlerine yardımcı olma - Öğrencinin yaratıcılığını geliştirme - Öğrenciye destek ve yardımcı olma - Öğrencinin, yeteneğini en iyi şekilde kullanabilmesini sağlama

4) Model olma rolü; Gerek öğretim alanında gerekse öğretim alanı dışında, öğrenciye iyi bir örnek oluşturma, öğrencileri dürüstlük ve açıklık konusunda cesaretlendirme, güven verici ve canayakın davranma, model olma rolünün kapsamını oluşturur.

5) İzleyici rolü; Bir piyano öğretmeni için bu rol, büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin, öğrencinin çalışmasına yönelik ilgisi sadece dersle sınırlı kalmamalıdır. Öğretmen, öğrencinin, bireysel çalışmalarına ne kadar zaman ayırdığından haberdar olmalı, mümkünse bu çalışmaları gözleyebilmelidir. Öğrenciyi baskı altında tutmadan yapılan bu izleme ve denetim, öğrencinin çalışmaları konusunda daha özenli ve dikkatli davranmasını sağlar.

Piyano öğretimini etkili hale getiren ve öğretmenin başarısına etki eden en önemli öğretim işlevleri şunlardır:

- a) motivasyon işlevi
- b) bilgi aktarma işlevi
- c) alıştırma işlevi
- d) değerlendirme işlevi (Hesapçıoğlu, 1994, s.261)

a) Motivasyon işlevi; Hunter'a (1993) göre, bir öğretim işlevi olarak motivasyon, öğrencinin öğrenme sürecinde başarıya ulaşmasını sağlayan en önemli faktördür. Öğrenciyi öğrenmeye yönelten, onun ilgi ve dikkatini çeken, derse konsantre olunmasına yardımcı olan bir öğretim işlevidir.

Hunter'a (1993) göre, motivasyon konusunda bilinmesi gereken üç önemli unsur vardır: 1) Motivasyon genetik değildir 2) Öğrenilen bir şey öğretilir 3) Öğretmek, öğretmenin görevidir. Bu nedenle, öğretmen, öğrencinin motivasyonunu arttırmak için, potansiyelini ve öğretmenlik formasyonunu en üst düzeyde kullanmalı ve yeteneklerini geliştirmelidir.

Motivasyonu etkileyen faktörlerin çoğu, öğretmenin kontrolü dışındadır. Öğrencilerin aileleri, önceki öğretmenleri ve eğitim sürecindeki geçmiş deneyimleri, öğrencilerin motivasyonu üzerinde etki oluşturmaktadır. Bu faktörler, öğrencinin geçmişinin bir parçasıdır. Piyano öğrencisinin 'bugününde' değişiklikler yapabilmeye, motivasyona etki eden üç temel faktörün bilinmesi büyük önem taşır. Bu üç faktör, vücudun, sindirim, dolaşım ve hormonal sistemleri gibi sürekli etkileşim halindedir. Ancak, bir faktörü düzene koyarak, tüm sistemin dengesini tekrar kurmak mümkündür.

1. Faktör: Endişe Seviyesi

Piyano eğitiminde, öğretmenin etkileyebileceği bir faktör, öğrencinin öğrenme konusundaki endişe seviyesi, öğrencinin öğrenip öğrenmediğiyle ne kadar ilgilendiğidir.

Endişe, bireyin motivasyonu ile yakından ilgili bir kavramdır. Orta dereceli endişe, öğrenme çabasını artırır. Endişe olmadığı zaman, öğrenme ya çok azdır ya da yoktur. Çok fazla endişe olduğu zaman, öğrenmek için yeterli enerji kalmayabilir. Her öğretmen, bilinçli veya bilinçsiz şu davranışları gerçekleştirerek, öğrencilerin endişelerini arttırmakta ya da azaltmaktadır.

- Devamsız ve çalışmayan bir öğrenciyi davranışları konusunda uyarmak veya endişeli ve heyecanlı bir öğrenciyi sakinleştirmeye çalışmak
- ‘Bu eser sana başlangıçta zor gelebilir. Ama üstünde çalıştıkça daha iyi kavrayacak ve rahatlayacaksın’ diyerek cesaret vermek ya da ‘Güç bir eser. Çok çalışmalısın’ demek
- Yeni verilen eseri derste deşifre ettirmek ve çalıştırmak ya da öğrenciye, bir sonraki derse eseri hazırlayarak gelmesini söylemek
- Ortalamanın çoğunu oluşturan ‘heyecanlandırıcı’ bir final sınavı ya da düşük notun çok belirleyici olmadığı ufak çaplı performans testleri uygulamak

Bütün bu davranışlar, öğrencinin endişe seviyesini doğrudan etkilemektedir. Etkili bir öğretmen, öğrenme gayretinde bir artış olması gerektiği zaman, bilinçli olarak, öğrencinin endişe seviyesini artırır ya da azaltır.

2. Faktör: Hisler

Bir öğrencinin, belli bir durumda hissettikleri, öğrenme çabasını yakından etkiler. Öğrenciler, öğrenme ortamından zevk aldıkları ya da başarılı olacaklarına inandıkları zaman, öğrenmek için çaba gösterirler.

Memnunluk verici olmayan hisler de, öğrencinin çaba ortaya koymasında rol üstlenirler. ‘Zorunluluk’ gibi mutsuz edici hisler, çaba sarfedilmesinde etkili olsalar da, istenmeyen sonuçlar doğurabilirler. Öğrenci öğrenebilir ama gelecekte, o öğretmenden ya da zorlandığı konulardan kaçınabilir.

Mutsuz edici hislerin bilincinde olmak ve iyi hisler işe yaramadığı zaman, arada bir bu hisleri kullanmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak, öğrenci, öğrenmek için gayret göstermeye başladığı anda, memnunluk verici hislerin kullanımına geri dönmelidir.

Nötr duygular, ne memnun edici ne de üzücü olan, motivasyonu oluşturmaktan uzak duygulardır. Ancak, üretici olmayan ve rahatsız edici olabilecek durumları sona erdirmek için, nötr duygular kullanılabilir. Örneğin, öğrenci, bir eseri çalışırken yorulduğunda ve kafası karıştığında, öğrencinin dinlenmesi için ara verilebilir ya da başka bir eserin çalışılmasına geçilebilir.

Öğretmen, öğretimi etkili kılmak yönünden, duruma göre, kötü, iyi veya nötr hislerin hangisinin daha etkili olacağına karar vermelidir. Her zaman, öğrencilerinin motivasyon etksikliğine reaktif olmak yerine, motivasyonu sağlamak konusunda aktif olan bir öğretmenin görevi, bu üç duygu hakkında bilgi sahibi olmak ve gerektiğinde bu duyguları yaratmak için neler yapılması gerektiğini bilmektir.

3. Faktör: Başarı

Öğrencilerin motivasyonuna etki eden üçüncü faktör, başarı hissidir. Başarılı hissetmek için, çaba sarfetmek ve sonuçtan tam olarak emin olmamak gerekir. Başarı elde etmek için az çaba gösterilirse, başarı, hissedilemez.

Öğrenciye verilen ödev kolaysa ve az çaba gerektiriyorsa, başarı hissi az olur. Bu nedenle, öğrenci, çalışmaya devam etmek için motive olamaz. Ancak öğrenci, eğer gayret göstermesi gerekiyorsa ve öğrenme konusunda herhangi bir garantisi yoksa, öğrenmeye yönelir. Öğrendiği zaman, kendini başarılı hisseder ve daha fazlasını denemek için motive olur.

Başarı, öğrencinin gayretinin ve yeteneğinin bir sonucudur. Ancak öğrenci başarısı, öğretmenin kontrol ettiği, iki faktörle ilişkilidir. Bu faktörlerin birincisi, öğrenmenin zorluk derecesidir. Öğrenmenin zorluk derecesini ayarlayan ve öğrenmeyi kolaylaştıran, öğretmendir. İkinci faktör ise, öğretmenin öğretme yeteneğidir.

Öğretmen, öğrenciye çalışması için seviyesinden aşağıda ve kolay bir eser verirse, öğrenci, çalışma sonucunda belli bir başarı hissetmeyecektir. Diğer taraftan, öğrenci, seviyesinin çok üstünde bir eseri çalamayacağından emin olduğu için, denemekten kaçınacak ve motivasyonu kalmayacaktır. Eğer eser öğrencinin düzeyine uygunsa, öğrenci o zaman motive olabilir. Başarı kazandıkça, öğrencinin çabaları çoğalır ve öğrenci ilerleme kaydeder.

Geçmişte yaşamış oldukları başarıları çok olan öğrenciler, gelecek performansları hakkında da iyimserdirler. Başarısızlık riski fazla olsa da, başarılı öğrenci, denemeye devam eder. Öte yandan, geçmişte ne kadar başarısız olmuşlarsa, başaramayacaklarını tahmin ettikleri için, öğrenciler kendilerini riske atmaya o kadar isteksiz olacaklardır.

Daha az yetenekli öğrenciler için, seviyenin biraz aşağıya çekilmesi normaldir. Bu, onların ‘daha az ve daha kolay ile kurtulmalarına izin vermek’ değil, ‘başarabileceklerini göstermek, sonraki çalışmaları için gerekli destek ve yardımı onlara vermek’ anlamına gelir.

Piyano eğitiminin ‘birebir’ olarak gerçekleştirilmesi, seviyeyi her öğrencinin ihtiyacına göre azaltıp arttırabilmeyi, böylece, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu sağlamak için başarı elde edilmesi prensibinin kullanılmasını sağlar.

Endişe, hisler ve başarı faktörleri, birbirleriyle etkileşim içindedir ve beraber kullanılırlar. Eğer aşırı olmayan bir risk varsa, öğrenci biraz endişe hisseder. O öğrenci başarılı olduğu zaman, memnunluk verici duygular gelişir.

Öğretmen; a) bilinçli olarak, öğrencinin çaba sarfetmesine yetecek, ama enerjiyi hedefinden saptırmayacak oranda bir endişe kullandığı zaman, b) bilerek memnunluk verici hisler yarattığı zaman, c) memnunluk verici hisler işe yaramadığında, mutsuz edici olanları kullanıp, öğrenci enerji kazandığında, mutlu edici olanlara döndüğü zaman, öğrencinin öğrenme motivasyonu üzerinde büyük etkiler oluşturacaktır. (Hunter, 1993, s.11-15)

Öğrencinin motivasyonuna etki eden, endişe, hisler ve başarı faktörlerinin yanısıra, öğrencinin ilgi alanları da, motivasyonun oluşumunda rol oynamaktadır. Öğrencinin, ilgi alanı içinde yer alan bir döneme veya sevdiği bir besteciye ait eserler çalması, onun motivasyonunu olumlu etkileyecektir. Ayrıca, çalışılacak eserin, tekniği ve müzikaliteyi ne ölçüde geliştireceği

konusunda, öğrenciyi önceden bilgilendirmek, öğrenme motivasyonunu güçlendirir.

Ders sırasında öğrencinin motivasyonunun devamlılığını sağlayabilecek güdüler, dilsel güdüler, mimikler, sessiz güdülerdir. (Hesapçioğlu, 1994, s.184-185)

■ *dilsel güdüler*: Bu güdüler emir olarak ifade edilebilir: Çal! Tekrarla! Yap! Tempoya dikkat et!... gibi

Emir dışında bu güdüler, genel ifadeler şeklinde de olabilir: Evet! Devam! Vel... gibi

Dilsel güdüler, aynı zamanda yol gösterici ifadeler olarak da kullanılabilirler: Biraz daha ağır çal istersen... Bence burası forte olmalı... gibi

■ *mimik, el, kol hareketi, jest şeklindeki güdüler*: Kafa sallama, işaret etme, yüz ifadesi gibi

■ *sessiz güdüler*: Geniş anlamda, el-kol hareketleri tarzındaki güdüler, dar anlamda, tüm nüanslarıyla ‘akıcı susma’ ve ‘sessizlik’, bu kapsama girer.

Bu güdü türleri, ders süresince, birbirleriyle içiçe geçmiş halde, doğal reaksiyonlar olarak ortaya çıkarlar.

Motivasyonu arttırmaya yönelik bir uygulamada, öğrencilerin kişisel farklılıkları gözönünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra öğrencinin, kaydettiği ilerlemeyi görmesi sağlanmalıdır. Öğrenciler, gösterdikleri ilerleme ve performansları için ödüllendirilmelidirler.

Ancak ödüller, öğrencilerin ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda şekillendirilmelidir. Öğrencilere uygulanabilecek ödüllendirme şekilleri şunlar olabilir:

- Öğrencinin başarısına yönelik bir teşekkür konuşması yapmak
- Öğrencinin başarısını diğer öğretmenlere duyurmak
- Öğrenciye şans tanıyarak, çalmak istediği bir eseri çalışmasına izin vermek
- Başarılı öğrencinin ailesine, öğrencinin başarılarını anlatan ve teşekkür eden bir mektup yollamak
- Belirli dönemlerde öğrenci konserleri düzenlemek

Öğretimi daha etkili bir hale getirmek için uygulanabilecek bazı motivasyon stratejileri bulunmaktadır. Bu stratejiler, 10 madde halinde sınıflandırılabilir:

- 1- Öğrenciye, piyano eğitiminin gerekliliği, hedefleri, bu hedeflerin eğitimci üzerindeki olumlu etkileri anlatılmalı ve örneklendirilmelidir.
- 2- Yeni öğrencilerle eski öğrenciler biraraya getirilmeli, öğrencilere ileriki sınıflarda erişebilecekleri düzeyler gösterilmelidir.
- 3- Öğrencinin, başarısını, diğer öğrencilerle paylaşması sağlanmalıdır.
- 4- Öğrenciler, birbirlerinin derslerini dinlemeleri dışında, grup çalışmaları için de teşvik edilmelidirler.
- 5- Öğrenci konserleri düzenlenmeli, öğrencilerin düzenlenen konserlere, workshoplara, dinletilere katılmaları sağlanmalıdır.
- 6- Öğrenciye, çalışmalarının ve gösterdiği gayretin, öğrenme sürecini ne kadar olumlu etkilediği hissettirilmelidir.
- 7- Öğrencinin kendine güvenmesi sağlanmalı ve öğrenci cesaretlendirilmelidir.
- 8- Öğrenme ve sınama durumları netleştirilmelidir

- 9- Bilgi aktarımı ve dersin işlenmesi, öğrencinin ilgisini uyandıracak şekilde gerçekleştirilmelidir.
- 10- Öğrenmenin, motivasyon, güven ve başarıyı etkili kılan, bireyin yaşamındaki en önemli etkenlerden biri olduğunu gösterebilmek için, öğrenciye örnek oluşturmalıdır. (Tufan, 1997)

b) Bilgi aktarma işlevi; Bilgi aktarma işlevi gerçekleştirilirken, ‘öğretmenin öğretim hizmetleri’ gözönünde bulundurulmalıdır. Öğretim sürecinde, motivasyon sağlandıktan sonra, öğrencinin dikkatini öğretilecek davranışa çekmek gereklidir. Öğrenciye, öğrenmenin sonucuna ilişkin dönütler verilmeli, yol gösterilmeli ve öğrencinin derse aktif katılımı sağlanmalıdır. Süreç içerisinde öğrenme eksiklikleri giderilmeli, yanlışlıklar düzeltilmeli ve öğrenciye pekiştireçler verilmelidir. Öğrenilen davranışı uygulama ve tekrarlama olanağı öğrenciye sunulmalı, öğrenilenlerin kullanımına ilişkin öğüt ve önerilerde bulunulmalıdır.

Bilgi aktarma sürecinde, öğrencinin, bilişsel ve duyuşsal hazırlığının yanı sıra devinişsel hazırlığı da büyük önem taşır. Piyano eğitiminde gözlem yoluyla öğrenme ve taklit edebilme, büyük rol oynamaktadır. Çalışılan eserin içinde yer alan bir teknik pasajın, nasıl çalışılması gerektiğini, önce öğretmenin öğrenciye göstermesi, ardından, öğrenciden bunu denemesi istenmelidir. Bu yöntem, öğretmenin, öğrencinin bilgiyi alıp almadığını bilmesi bakımından önemlidir. Öğrencinin ilk çalışı, beklentiye ve örneğe uygun olmayabilir. Bu durumda, öğrenciye, sorunun çözümüne yardım edecek alıştırmalar sunulmalıdır.

c) *Alıştırma işlevi;* Alıştırma, önceden bilinen ama daha iyi bir düzeye ulaşmak için yapılması gereken aktiviteler ve çalışmalar anlamına gelir.

Özellikle, piyano eğitiminin ilk yılında, piyanoda iki elin beraberliğini sağlamak, tempoyu denetim altında tutmak, ritmin eşitliği, fraze kavramı, tını renklerinin ayrıntıları ve nüanslar, öğrenciye oldukça güç gelebilir. (Pamir,s.53) Bu güçlükleri aşabilmek için, alıştırma kavramının yerleştirilmesi gereklidir.

Öğrencinin nasıl çalıştığı, ne kadar çalıştığından daha önemlidir. Bu nedenle, öğrenci, teknik ve müzikal sorunlarını gidermek için ne tür alışırmalar uygulayacağını ve nasıl çalışacağını öğrenmelidir. Bu öğrenme, öğrenciyi hem bilişsel hem de pedagojik açıdan geliştirecektir.

d) *Değerlendirme işlevi;* Öğrencinin istendik davranışı kazanıp kazanmadığının, ne derece kazandığının belirlenmesi, eksiklerin giderilmesi ve yanlışların düzeltilmesi için, öğretim sürecinin sonunda, bir değerlendirme yapılmalıdır. Öğretmen, her dönem gerçekleştirilen vizeler ve finaller dışında, nota yönelik olmayan ufak çaplı sınavlar düzenleyerek, öğrenciyi ve uyguladığı eğitimi değerlendirme yoluna gidebilir.

Öğrencilerin başarılarını ölçmek ve değerlendirmek, yeterliğin ve gelişimin ortaya konması açısından oldukça önemlidir. Ancak eğitim psikolojisine göre, öğrencinin başarısı, genetik özellikler ve kalıtmıdan çok, öğrenim koşullarına bağlıdır. Bu bulgu çerçevesinde, öğrenci değerlendirmesinden önce, öğretim sisteminin değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (Hesapçıoğlu, 1994, s.366)

1.7.2 Piyano Eğitiminde Öğretmen-Öğrenci İlişkisi

Öğretme ve öğrenme, birbirinden farklı iki kavramdır. Öğretme ve öğrenme arasındaki en önemli ayrılıklardan biri, ‘öğretme işlevinin bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi anında, öğrenmenin, başka bir kişinin içinde oluşmasıdır.’ (Gordon, 1993, s.2) Öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için, öğretmen ve öğrenci arasında özel bir bağ ve ilişki kurulması gerekir.

Eğitim tarihi içerisinde öğretmen-öğrenci ilişkisi, eğitim filozofu H.Nohl tarafından ‘pedagojik ilişki’ şeklinde ifade edilmiştir. Bu ‘pedagojik ilişki’, iki önemli öğeden oluşmaktadır. Pedagojik sevgi ve pedagojik incelik. Buna göre, öğretmenin, öğrencisiyle olan ilişkisi, ‘öğrenciye duyulan sevgi’ ve ‘öğrencinin amaçlarına, ideallerine duyulan sevgi’ boyutlarını taşımalıdır. Öğrencinin gururuna saygı duyulmalı, ilişki, belli bir incelik içinde, mesafeli ama doğal olmalıdır. (Hesapçıoğlu, 1994, s.270)

İyi ve sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi, açıklık ve yapıcılık, güvenilirlik, esneklik, objektiflik ve karşılıklı olarak gereksinimlerin giderilmesi özelliklerini taşımalıdır. Öğretmen-öğrenci ilişkisi sağlıklı bir şekilde yürüdüğünde, öğrenci, öğrenmeye daha çok zaman ayırır, öğretmen ise, kusursuz bir birey olma zorunluluğu taşımadan, kendisi gibi davranır.

Öğretmen-öğrenci ilişkisini etkili kılan önemli bir boyut, öğretmenin, öğretimi nasıl gerçekleştirdiğidir. Öğretim stili, öğretmenin bilgilerini, değer yargılarını ve pedagojik yaklaşımını ortaya koyar. Öğretmenin öğretim stili, öğrencinin davranışlarını yakından etkiler.

Öğretmen-öğrenci ilişkisini etkili kılan önemli bir boyut, öğretmenin, öğretimi nasıl gerçekleştirdiğidir. Öğretim anlayışı, öğretmenin bilgilerini, değer yargılarını ve pedagojik yaklaşımını ortaya koyar. Öğretmenin öğretim anlayışı, öğrencinin davranışlarını yakından etkiler.

Eğitimci Kurt Lewin, öğretim anlayışlarını üç grup halinde ele alarak incelemiştir. Bu öğretim anlayışları; otoriter anlayış, adam sendeci anlayış ve demokratik anlayıştır. (Hesapçıoğlu, 1994, s.256)

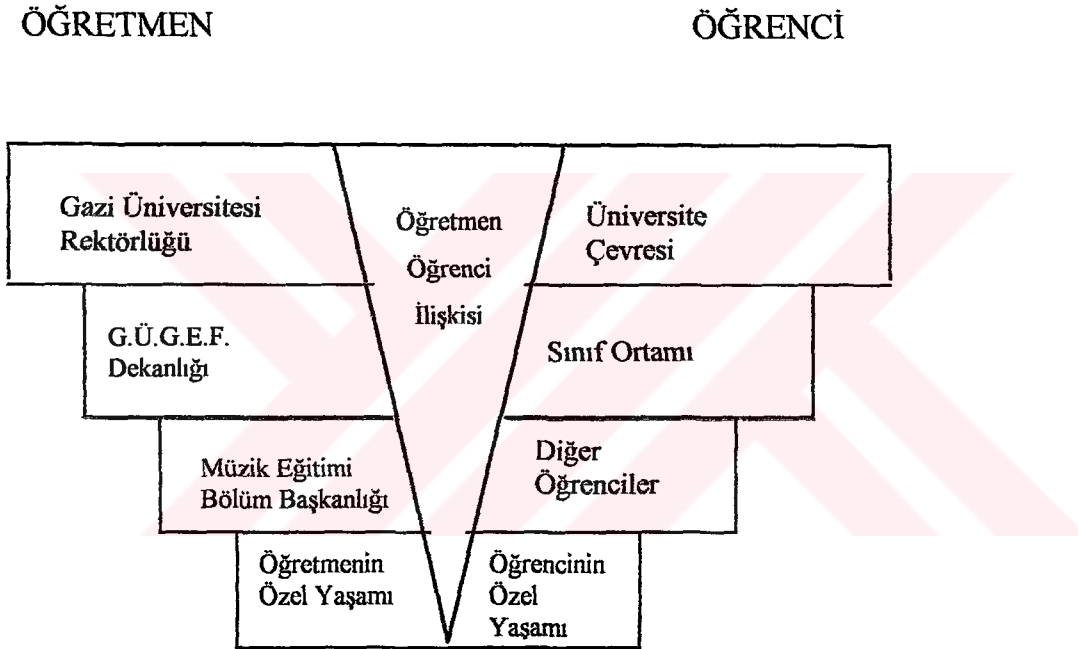
Otoriter anlayışta, güç, temel içgüdüyü oluşturmaktadır. Emir, uyarılar ve yönlendirme, bu anlayışın yönetim yapısıdır. Dersin ilkeleri, uyarılar ve cezalar, öğretmenin bakış açısı doğrultusunda gerçekleşir. Öğretmen-öğrenci ilişkisi, hiyerarşik bir ilişki şeklindedir. Otoriter öğretim anlayışı, öğrencileri de otoriter davranışlara iterek, ileride, aynı anlayışta bir öğretim uygulamasına neden olabilir.

Adam sendeci anlayış, tam bir öğretim anlayışı olarak değerlendirilmemelidir. Öğretmenin öğrenciyle olan ilişkisini dikkate almadığı, öğrenciye gereken yardımı sağlamadığı böyle bir durum, öğrencilerde rahatsızlık ve kararsızlığa neden olur. Bunun sonucunda da öğretim ve öğrenme gerçekleşemez.

Demokratik öğretim anlayışında, öğretmen ve öğrenci, işbirliği içindedirler. Birbirlerine gereksinim duydukları oranda, birbirlerinden ayrı da davranabilirler. Düzen, yapıcı disiplin ve katı olmayan bir otoriteyi içeren bu öğretim anlayışı, öğretimde uygulanması gereken en sağlıklı öğretim anlayışıdır.

Öğretmen-öğrenci ilişkisinde, öğretmeni ve öğrenciyi etkileyen faktörlerin ayrı olarak ele alınıp incelenmesi, ilişkinin, nasıl bir eğitim ortamında ve hangi koşullarda gerçekleştiğinin anlaşılması açısından önemlidir. Bu faktörler Şekil 1.7.2.1’de gösterilmiştir.

Şekil 1.7.2.1. Öğretmen-Öğrenci İlişkisini Etkileyen Faktörler

Öğretmeni Etkileyen Faktörler;

- Üniversite rektörlüğü, öğretmenin sosyal hakları, işlevleri, görevleri ve mesleki kariyeri açısından, öğretmeni dolaylı etkileyen bir faktör konumundadır. Üniversite rektörünün tutumu, güç yapısı ve tarafsızlığı, öğretmenin, öğretim ortamındaki potansiyeli ve gelişimiyle doğru orantılıdır.
- Kapsamı altındaki tüm bölümlerin sorumluluğu dekanlıkta toplanır. Bu nedenle, dekanlığın öğretmen üzerindeki etkileri oldukça fazladır. Öğretmenin bütün özlük haklarını koruyan dekanlık, eğitimin kalitesini yükseltmek için, yurt içi ve yurt dışı çalışmalarını, öğretmenlerle işbirliği yaparak gerçekleştirir. Dekanın öğretmenine verdiği önemle, öğretmenin öğretim isteği artar ve eğitimin kalitesi yükselir.
- Öğretim ortamında, öğretmeni en yakından etkileyen faktörlerden biri, bölüm başkanıdır. Bölüm başkanı ile öğretmen arasında kurulan sıcak ilişki, öğretmen-öğrenci ilişkisine de yansır. Bölüm başkanı ile öğretmenin uyum içinde çalışmaları öğretimin niteliğini ve verimini artırır. Eğitim-öğretim programlarının sağlıklı bir şekilde hazırlanıp düzenlenmesi, öğretmenin öğretim işlevlerini daha rahat uygulamasına yardımcı olur. Yorucu bir program ve sıkıntılı bir bölüm ortamı ise, öğretmeni ve dolayısıyla öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkilerini olumsuz etkiler.
- Öğretmenin davranışları ve yaşam tarzı, öğretim alanı içinde olduğu kadar, bu alan dışında da, öğretmenliğin gerektirdiği saygı çerçevesi içinde olmalıdır. Öğretmen, mesleğinin prestijini ve güvenilirliğini, toplumsal ilişkilerinde de ön plana çıkarabilmelidir. Öğretmenin bireysel yaşamındaki mutluluk düzeyi, öğretmen-öğrenci ilişkisinin verimlilik düzeyini de olumlu etkileyen bir değişkendir.

Öğrenciyi Etkileyen Faktörler;

- Lise eğitiminin ardından, mesleki eğitimini sürdüreceği ve müzikle iç içe yaşayacağı bir üniversite ortamına girmek, öğrencinin hayatında bir dönem noktası oluşturmaktadır. Öğrenci yeni tanıştığı bu çevrede, belli değer yargıları edinir ve sosyal ilişkileri güçlenir. Öğrenci, bu kapsamlı mesleki eğitim içerisinde performansı ve yeteneğiyle kendini kanıtlamak durumundadır. Öğrencinin üniversite çevresine uyum sağlamasında, öğretmenleriyle kuracağı sıcak ilişki büyük rol oynar.
- Öğrencinin, sınıf arkadaşlarıyla birlikte aldığı toplu derslerdeki statüsü, öğrenci için önemlidir. Öğrencinin sınıf içindeki konumu, onun yeteneğini ve başarısını etkiler. Sınıfta sevilen ve sayılan bir birey olmak, öğrencinin ilişkilerini zenginleştirir.
- Öğrencinin etkileşim içinde bulunduğu diğer öğrenciler ve arkadaşlar da, etki faktörleri arasında yer almaktadır. Bu tür sosyal ilişkilerde, bölüm ve öğretmenler tarafından benimsenmeyecek davranışlar ortaya çıkabilir. Öğrenci, öğretimden çok arkadaşlarına öncelik tanıyacak değer yargıları oluşturabilir. Öte yandan başarılı ve çalışkan arkadaşlar, öğrenciyi motive ederek, onu, çalışmaya ve öğretmenleriyle sağlıklı bir ilişki kurmaya yöneltir.
- Gencin kişilik özellikleri ve eriştiği olgunluk düzeyi, öğretmenleriyle kuracağı ilişkide önemli rol oynar. Öğrenci, gerek eğitim ortamında öğretmenleri ile olan ilişkilerinde, gerekse dışarıdaki sosyal ilişkilerinde, güven verici, sorumluluk sahibi ve düzeyli olmaya özen göstermelidir. Ailesiyle ve yakın çevresiyle iyi bir ilişki içinde olmayı başarabilen bir öğrenci, öğretmenleriyle ilişkisinde de aynı başarıyı gösterecektir.

Bütün bu faktörlerin karşılıklı etkileşimi ve olumlu etkileri öğretmen-öğrenci ilişkisinin sağlıklı bir şekilde yürütmesine yardımcı olur. Paylaşmayı ve dinlemeyi bilen her öğretmen, gençlerle ilişkisini geliştirerek, etkili bir danışman olabilir.

Her öğretim sürecinde olduğu gibi, piyanonun öğretim sürecinde de zorluklar ve sorunlarla karşılaşılması oldukça doğaldır. Piyano çalmayı öğrenmeye istekli, iradeli ve çalışkan bir öğrenciyle iletişim, daha kolay ve rahat bir şekilde gerçekleşir. Ancak, her öğrenciyle bu kadar kolay ilişki kurmak mümkün değildir. Bazı öğrenciler piyano çalmaya heveslidir ama çalışmaktan kaçmaktadır. Kimileri de piyano çalmayı yalnızca ödev olarak görmekte, müziğe, kendiliğinden birşeyler katamamakta, belli bir müzikalite ortaya koyamamaktadır. Özellikle böyle durumlarda, öğretmenin öğrenciye pedagojik yaklaşımı, öğretim stili ve yaratıcılığı büyük önem kazanmaktadır.

Öğrencinin piyanoya ilgi duymasını ve çalışmasını isteyen bir öğretmen, öncelikle, kendisinin mesleğine duyduğu sevgiyi ve heyecanını, öğrencisine hissettirmelidir. Öğrenci, piyano eğitiminin, mesleki yaşamına neler katacağı ve hangi özellikleri kazandıracacağı konusunda bilinçlendirilmelidir. Soru sormaya ve merak etmeye teşvik edilmeli, böylelikle öğrenme için gerekli motivasyonun oluşumu sağlanmalıdır. Öğrencinin çalacağı bir eser, analitik açıdan ele alınarak çözümlenmelidir. Böylece öğrenci, eserin, gözünde büyüttüğü kadar zor ve karmaşık olmadığını görecektir, daha büyük bir zevkle çalışmaya başlayacaktır.

Piyano eğitimi, demokratik bir çerçevede gerçekleştirilmeli, öğrencinin kendine güvenmesi ve saygı duyması sağlanmalıdır. Topluluk karşısında

gerçekleştirilen konserler ve resitaller, özgüvenin ve özsaygının oluşumunda büyük rol oynarlar. Öğrencinin bu tür etkinliklerde bulunması, hem sorumluluk duygusunun artmasına hem de saygınlık gereksiniminin giderilmesine etken oluşturur. Ayrıca, öğretmen ve öğrencinin, dört el ya da iki piyano eserlerini çalışarak, birlikte yorumlamaları birbirlerini daha yakından tanımaları ve daha iyi anlamaları için elverişli bir ortam yaratır. Öğrenci, öğretmeniyle ortak olarak çalışmaktan büyük bir memnunluk duyar ve zevk alır.

Piyano eğitiminde dönem sonlarında gerçekleştirilen değerlendirme sınavları, öğrenciler için büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin, sınav öncesinde, beklentilerini öğrencileriyle paylaşması, onu rahatlatması ve kriterleri konusunda bilgi vermesi, öğrenciyi, yüksek not alma kaygısından uzaklaştırarak, kendi kendini değerlendirmeye yöneltir.

Öğretmen-öğrenci iletişiminin etkili ve sağlıklı olması, öğrencinin, mesleğine bağlanmasını ve ileride, onun da öğrencileriyle etkin bir iletişim kurmasını sağlar.

1.7.3 Piyano Eğitiminde İletişim Süreci

Kişilerarası duygu ve düşünce alışverişi anlamına gelen iletişim, olayları karşıdaki kişinin açısından görebilmeyi baz alır. Eğitimde iletişim süreci, beş önemli ögeyi kapsamaktadır:

- 1) Kaynak
- 2) Mesaj
- 3) Kanal
- 4) Alıcı
- 5) Geri bildirim (dönüt)

Öğretmen-öğrenci iletişiminde öğretmen 'kaynak', öğrenci 'alıcı' konumundadır. Öğretimin içeriği 'mesajı', öğretim yöntemleri ve araçları 'kanalı' oluşturmaktadır. Öğrenme, iletişim sürecinin, 'alıcı' tarafından gerçekleştirilen kısmıdır. İletişimin kaynaktan alıcıya kadar olan boyutu ise 'öğretim'dir. (Büyükaragöz ve Çivi, 1997, s.46)

Öğretmenin öğrencileriyle olan diyalogu, öğrenci açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrenciye yöneltilen her ileti, öğretmenin onun hakkındaki duygu ve düşüncelerini ortaya koymaktadır. Öğrenci, bu iletiler doğrultusunda kendi değerler sistemini oluşturur. Bu nedenle öğretmenin öğrenciyle konuşma stili, paylaştıkları ilişki üzerinde yapıcı etkiler oluşturabildiği gibi, yıkıcı etkiler de yaratabilir.

'Etkili Öğretmenlik Eğitimi' üzerine araştırmaları olan Thomas Gordon (1993), iletişimi engelleyen unsurları, 12 başlık altında toplamıştır. Bunlar, özellikle öğrenmede sorun yaşayan öğrencinin iletişimini engeller ve yok etmeye kadar gidebilirler.

1- Emir vermek ve yönlendirmek; 'Bu parçayı bitirip yarın bana dinleteceksin!'-

'Otur ve çalış!' Bu tür iletiler, öğrencide, öğretmenin düşünce ve gereksinimlerine bağlı olarak davranma zorunluluğu yaratabilirler. Öğrenci, kendi duygularının ve ihtiyaçlarının önemsenmediği görüşüne kapılabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Korku ya da aktif direnç yaratabilir
- b) Söylenenin tersini 'denemeye' davet edebilir
- c) İsyan kar davranışa ya da misillemeye neden olabilir

2- Uyarmak-tehdit etmek-gözdağı vermek; 'Eğer çalışmazsan notunu düşürürüm'- 'Çalışmalısın yoksa....' Bu kapsama giren iletilerde 'emir ve

yönlendirme' gibi öğrencilerde, isteklerine saygı duyulmadığı izlenimi yaratabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Korku, boyun eğme yaratabilir
- b) Söz konusu sonuçların gerçekten olup olmayacağını 'denemeye' sebep olabilir
- c) Gücenme, kızgınlık, isyankarlık yaratabilir

3- *Ahlak dersi ve vaaz vermek*; 'İyi bir öğretmen olabilmek için çok çaba sarfetmelisin', 'Senin sorumluluğun yalnızca çalışmak' Vaaza yönelik iletiler, öğrenciye, onun doğruluğuna güvenilmediğini, başkalarının doğrularına göre hareket etmesi gerektiğini düşündürebilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Öğrenmenin zorunluluklarla gerçekleşmesine etken oluşturabilir
- b) Öğrencinin savunmaya geçmesine neden olabilir

4- *Öğüt vermek ve çözüm getirmek*; 'Günde bir saatini ayırsan iki günde çıkarırsın bu etüdü', 'Yerinde olsam bir an önce çalışmaya başlardım' Öğrenciye sürekli çözümler sunmak, öğrenciyi, kendi sorunlarını çözme becerisi olmadığına inandırabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Öğrenciyi kendi sorunlarını çözmekten yoksun bırakabilir
- b) Öğrencide, öğretmene yönelik bağımlılık yaratabilir

5- *Mantık yoluyla inandırmak-öğretmek*; 'Gerçek şu ki; sen piyano derslerini sevmiyorsun', 'Bu iş çocuk oyuncuğu değil' Bu tür iletiler, öğrencide, kendisinin bilgisiz olduğu ve mantıklı düşünemediği hissini uyandırabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Karşı koymayı ve savunucu tutumları kışkırtabilir
- b) Öğrencinin kendini yetersiz hissetmesine neden olabilir
- c) İletişimin kesilmesine etken oluşturabilir

6- *Yargılamak-eleştirmek-suçlamak*; ‘Davranışların yanlış’, ‘Tembellik edidorsun’, ‘Olgunca düşünmüyorsun’ Yargılar, olumsuz değerlendirmeler, öğrencinin benliğini ve özsaygısını zedeler. Bu nedenle, bu tür iletiler, öğrenciye sevilmediğini ve başarıyı hak etmediğini düşündürebilirler. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Öğrencide psikolojik sorunlar ortaya çıkabilir
 - b) Öğrenciyi karşılık vermeye itebilir
 - c) Öğrencinin, yargı ve eleştirileri gerçek olarak algılamasına neden olabilir.
- (Ben kötüyüm!)

7- *Övmek-teşhis koymak*; ‘Çok yeteneklisin. Eminim bunu da yaparsın’, ‘Bence mükemmel çalışıyorsun.’ Eğer övgüler, öğrencinin kendini algılayışına uymuyorsa, öğrenci, öğretmenin bu iletileri, kendisini yönlendirmek ve istediklerini yaptırmak için kullandığını düşünebilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Övgünü çok sık kullanılmasına alışan öğrenci, övgünün yokluğunu ‘beğenilmeme’ olarak algılayabilir.
- b) Beklentilerinin çok yüksek olması, öğrenciyi huzursuz edip, öğrenme ortamından uzaklaştırabilir.

8- *Ad takmak-gülünç duruma düşürmek*; ‘Hadi bakalım süpermen’, ‘Çocuk gibi davranıyorsun’ Bu iletiler, öğrencinin kendini değersiz hissetmesine neden olabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

- a) Öğrenciyi öğretmenden soğutabilir
- b) Öğrenciyi, aynı tür iletilerle karşılık vermeye itebilir (Ben çocuk değilim!)

9- *Yorumlamak-tanı koymak*; ‘Herhalde çok yorgunsun’, ‘Sen bu eseri çalışmaktan kaçırıyorsun’, ‘Senin sorunun nedir biliyor musun?’ Bu tür iletilerle, öğrenci, davranışlarının bütün nedenlerinin öğretmeni tarafından bilindiği hissine kapılabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

a) Düşüncelerinin okunduğunu düşünen öğrenci, tedirgin olarak öğretmenle konuşma isteğini kaybedebilir.

b) Korunmasızlık ve kısıtılmışlık hissi taşıyan öğrenci, iletişimi kesebilir.

10) *Güven Vermek-teselli etmek*; ‘Ben de öğrenciyken aynı sıkıntıları yaşadım’, ‘Her şey zamanla düzelir’ Problemlili öğrenciler için çok faydalı olacağına inanılan bu tür iletiler, aksine, oldukça olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Öğretmenin güven ve teselli veren iletileri, öğrenci tarafından ‘öğretmenin onu değiştirmeye çalışması’ şeklinde algılanabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

a) Öğrenci, öğretmenine duyduğu güveni yitirebilir

b) Anlaşılamadığını düşünerek, öğretmene sert tepkiler verebilir

11) *İncelemek-araştırmak-soruşturmak*; ‘Ne kadar çalıştın?’, ‘Geçen ders gelmedin, neredeydin?’ Eğer öğrencinin bir sorunu varsa, öğrenci, kendisine yöneltilen soruları, kuşku ve tereddütlerle karşılayabilir. Sorgulama, yapıcı ve etkili bir iletişim için uygun olmayan bir yöntemdir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

a) Öğrenci korku ve endişeye kapılabilir

b) Öğrenciyi sorulan sorulardan kaçmaya ya da yalan söylemeye yönltebilir.

12- *Oyalamak-işi alaya vurmak-şakacı davranmak*; ‘Bu kadar iyi biliyorsan sen bana öğret bakalım’, ‘Şu anda seni dinlemeye vakit ayıramam, işim var’ Bu tür iletiler yüzünden sorunlu öğrenci, öğretmenin ona ilgi göstermediğini ve onu dışladığını düşünebilir. Öğrenci sorununu paylaşmak istediğinde, onu dinlememek ya da işi şakaya vurmak, öğrenciyi incitip kırabilir. İletinin yol açabileceği sonuçlar:

a) Öğrenci, öğretmeninden uzaklaşarak, sorunlarının çözümünü başka kişilerde aramaya yönelebilir

b) Öğrenci, ‘aşağılık duygusu’ gibi, olumsuz kişilik özellikleri geliştirebilir.
(Gordon, 1993, s.64)

‘12 engel’, sorunu olan öğrenciye, sorunlarının kabul edilemeyeceği, kendini değiştirmesi gerektiği düşüncesini iletebileceği için, ilişkiler üzerinde etkisiz kalır. Ancak, ‘piyano eğitimi’ gibi, öğrenciyle birebir gerçekleştirilen, etkileşimin çok yoğun yaşandığı bir eğitim ortamında, öğretmenin, bilinçli ya da bilinçsiz, bu 12 engelden birini veya birkaçını kullanması kaçınılmazdır. Burada önemli olan, öğretmenin, ‘iletişimin 12 engeli’ konusunda bilgi sahibi olması, sorunlu öğrencisine yardım edebilmesi ve ona ‘kabul edilme’ duygusunu hissettirebilmesidir.

Anlayış ve empati, iletişimin temelini oluşturur. Bu iki olgu, doğru-yanlış, haklı-haksız gibi yargıları ortadan kaldırır. İletişim, her düşüncenin birbirinden farklı olduğunun, davranış ve düşüncelerin onaylanmadan da kabul edilebileceğinin göstergesidir.

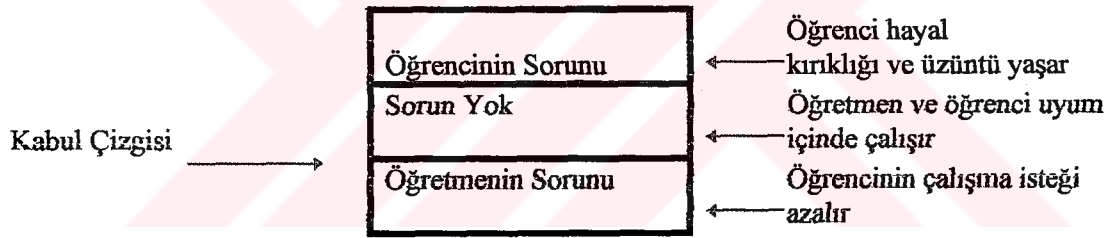
Öğretmen-öğrenci ilişkisinde, zaman zaman yaşanan sorunların kime ait olduğunun anlaşılamaması, iletişimin en büyük engellerinden biridir. İletişim sürecinin kesintisiz devam etmesini sağlamak için sorunların tanımlanması gerekmektedir.

Öğretmen, öğrencisinin, kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışlarının ayırımını yapmak durumundadır. Bunu gerçekleştirmek, ilişkide ortaya çıkabilecek sorunların, öğretmen tarafından tanınıp çözümlenmesine yardımcı olur. Eğer öğrencinin davranışları, öğretmenin ‘kabul edilemez’ şeklinde nitelediği çerçeveye giriyorsa, sorun öğretmene aittir.

Öğrencinin performansındaki bir düşüş ve çalışma isteğinin azalması, öğretmeni endişelendirir. Çünkü, öğrencinin davranışı öğretmene bir sorun yaratmıştır. Bu sorun ‘öğretmenin sorunu’dur.

Farklı bir sorun örneğinde ise, öğrenci, haketmediği bir notu aldığı için yaşadığı hayal kırıklığını ve üzüntüyü öğretmenine açıklamıştır. Burada öğrenci, kendi yaşadığı bir duygudan bahsetmektedir ve sorun onun sorunudur. Öğrenci, bu sorununu dile getirmezse, öğretmen, bundan haberdar olmayacaktır. Bu nedenle öğrencinin bu davranışı Şekil 1.7.3.1’de görüldüğü gibi, öğrenci sorununu yansıtan en üst kısımda yer almaktadır.

Şekil 1.7.3.1 Sorun Çerçevesi (Gordon, 1993, s.33)

Öğretmenin öğrenciyle uyum içinde çalışması ise ilişkiyi bozmaz. Burada öğretmen ve öğrenci, karşılıklı olarak gereksinimlerini gidermektedirler. Ortada sorun yoktur.

Öğretmen, kendini doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren öğrenci sorunlarını birbirinden ayırabilmelidir. Bunu sağlamak için, kendine, ‘Bu davranış benim üzerimde nasıl bir etki yaratıyor?’, ‘Bu davranışı kabul edebilir miyim?’ gibi sorular sorarak, sorunu tanımlayabilir.

Öğrenciyi, davranışlarını onaylama zorunluluğu hissetmeden kabul etmek, ilişkiyi güçlendirir. Sorunların çözümü kolaylaşır, öğrenci daha yaratıcı ve üretken olur. Bu nedenle, ‘kabul etme’ eğitimin temel taşlarından biridir. Öğretmenin, öğrenciyi kabul etmesi ve sorunlarına yardımcı olmaya çalışması, iletişimi etkin kılar. Öğretim ve iletişim sürecini etkin bir hale getirmede, ‘etkili iletişim becerileri’ öğretmene yardımcı olabilir.

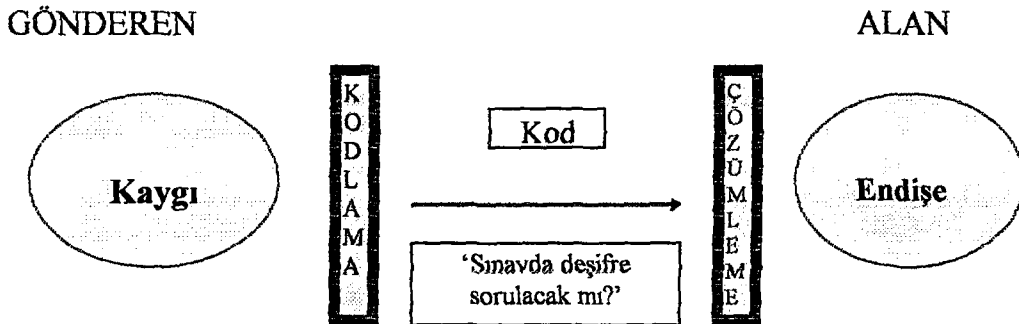
Etkili iletişim becerileri, ‘şarkı söylemek’ ya da ‘piyano çalmak’ gibi yeteneklerin gerektirdiği deneyim ve yinelemeyle kazanılır. Bu iletişim becerileri doğrultusunda gerçekleştirilen etkili öğretim ortamında, hem öğretmen hem de öğrenci, birbirlerine gerekli olduklarını anlar ve birbirlerine değer verirler. ‘Etkili iletişim becerileri’, beden dili (Erden ve Akman, 1995, s.249), edilgin dinleme (sessiz kalmak), kabul etme tepkileri, kapı aralayıcılar, açık uçlu sorular (konuşmaya davet ediciler) ve etkin dinleme (Gordon, 1993, s.48) adı verilen beş unsuru içermektedir.

■ **Beden dili:** Sözlü olmayan iletişim, beden diliyle sağlanır. Öğretmenin öğrenciye yakın durup durmaması, yüz ifadesi, jestleri ve mimikleri sözlü iletişime yardımcı olur. Beden diliyle iletişimde, göz teması önemli rol oynar. Öğretmenin, öğrencisiyle göz teması kurması, ilgili bir yüz ifadesiyle bedenini ona doğru yöneltmesi, öğrenciye, ‘Sana değer veriyor ve anlattıklarını dinliyorum’ iletisini verir. Bu ileti, öğrencinin kendine olan güvenini ve saygısını arttıracak etkiler yaratabilir. (Erden ve Akman, 1995, s.249)

■ **Edilgin dinleme (sessiz kalmak):** Öğrenciyi, onun konuşmasını bölmeden sessiz bir şekilde dinlemek, öğrenciye kabul edildiğini hissettirir. Öğretmeniyle daha çok şey paylaşması konusunda öğrenciyi cesaretlendirir.

- **Kabul etme tepkileri:** Edilgin dinleme, öğrenciyi rahatlatmakla birlikte, çok uzun bir süre sessiz kalmak da, bütün dikkatin öğrencide yoğunlaşmadığı izlenimini verebilir. Bundan ötürü, öğrenciye, dinlendiğini göstermek için ‘hı-hı’, ‘öyle mi’, ‘anlıyorum’... gibi iletiler sunulmalıdır. Baş sallamak ve gülümsemek gibi davranışlarda, öğrencinin, gerçekten dinlendiğini anlamasını sağlar.
- **Kapı aralayıcılar, açık uçlu sorular:** Öğrencinin, sorunları hakkında konuşmaktan çekindiği durumlarda bu tür iletiler kullanılabilir. ‘Sorununu paylaşmak ister misin?’, ‘Bu konuda konuşmaya ne dersin?’, ‘Sormak istediğin bir şey varsa sorabilirsin’... türü yaklaşımlar, öğrenciyi konuşmaya ve sorununu anlatmaya başlaması için cesaretlendirebilir.
- **Etkin dinleme:** Sessiz kalmak, kabul tepkileri ve kapı aralayıcılar, ‘edilgin iletişim becerileri’dir. Bu tür beceriler, öğrenciyi dinlemekle sınırlıdır. Öğrenci bunun sonucunda, öğretmeni tarafından dinlendiğini bilir ama anlaşılıp anlaşılamadığını öğrenemez. Etkin dinleme, öğrencinin sadece dinlenmediğini, aynı zamanda anlaşıldığını da ortaya koyan en etkili iletişim becerilerinden biridir. Etkin dinleme, ‘sözle iletilen mesajların arkasındaki duyguları, doğru olarak anlayıp, geri iletebilmek’ şeklinde tanımlanabilir. Bu beceri, öğretmenin, öğrencinin iletilerini doğru olarak algılamasını ve öğrenciyi anlayışla karşılamasını sağlar.

Şekil 1.7.3.2. Öğrencinin Sorunu (Gordon, 1993, s.54)

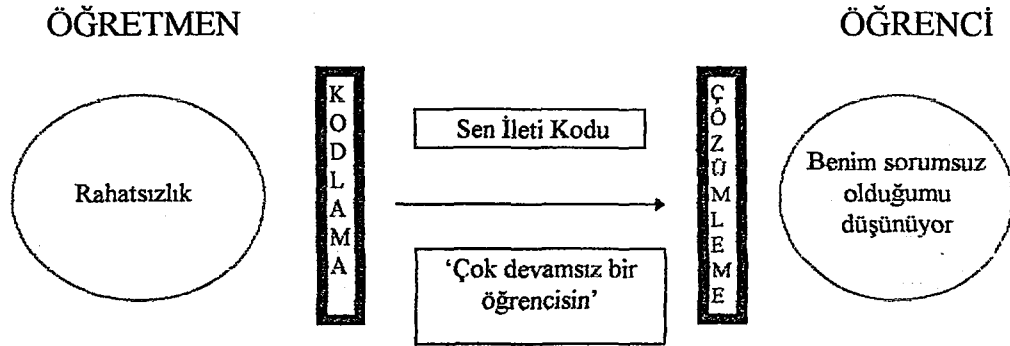
‘Sınavda deşifre sorulacak mı?’. Öğrenciden böyle bir ileti alındığında, bunun doğru olarak algılanabilmesi için, çözümlenmesi gerekir. Bunu sağlamak için, bir varsayımda bulunulmalıdır. Varsayımın doğruluğu ise, ancak, öğrenciye geri iletim gönderilerek anlaşılabilir.

‘Sınavda sorulacak olan deşifre seni endişelendiriyor’. Öğretmenin bu geri iletimini alan öğrencinin, eğer çözümleme doğruysa, ‘Evet, biraz endişeliyim’ türü bir cevap verme olasılığı yüksektir. Eğer çözümleme yanlışsa ‘Hayır. Yalnızca sınavda neler sorulacağını öğrenmek istemiştım’ ... gibi bir yanıt verir ve öğretmenin, sorunun cevabını vermesini sağlar. Etkin dinlemenin etkili olabilmesinde, öğretmenin içtenliği, kabullenirliği ve güvenilirliği önemli rol oynar. Başarıyla gerçekleştirilen bir etkin dinleme sonucunda:

- Öğrenci, kendisine sıkıntı veren duygulardan arınır.
- Duygu boşalımı gerçekleşir.
- Öğrenci duygularını keşfeder.
- Öğrenci, olumsuz duygularından korkmamayı öğrenir.
- Öğretmen-öğrenci arasında sıcak bir ilişki sağlanır.
- Sorunun çözümü kolaylaşır.
- Kalıcı değişim gerçekleşir.

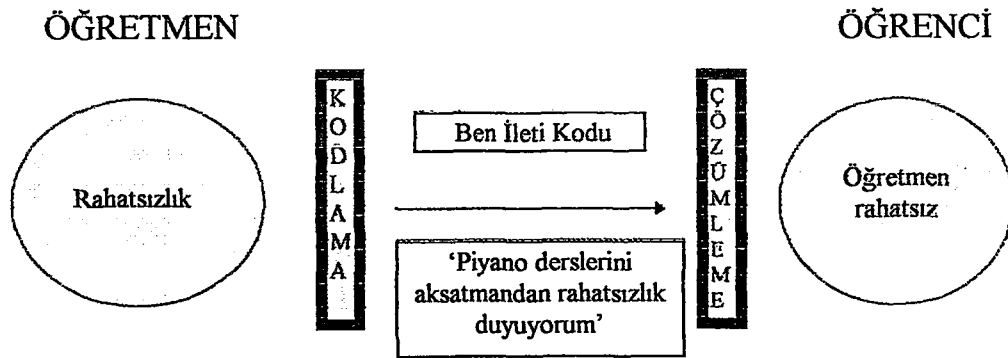
Öğretmen, öğrencinin sorunlarını çözümleyebilmenin yanı sıra, kendine ait sorunları da, farklı iletişim becerileri kullanarak çözümleyebilir. Öğretmenin, kendi sorunlarını dile getirirken kullanabileceği en etkili iletişim şekli ‘ben dili’dir. Öğretmenin, öğrencide olumsuz etkiler bırakmadan ve iletişime zarar vermeden sorunlarını aktarabilmesi ‘ben iletileri’ yoluyla gerçekleşebilir. Şekil 1.7.3.3 ve 1.7.3.4’te, öğretmen iletilerinin, öğrenci tarafından nasıl algılandığı görülmektedir.

Şekil 1.7.3.3. Öğretmenin ‘sen ileti’ kodu (Gordon, 1993, s.102)

Öğretmen, öğrencinin, piyano dersini aksatması nedeniyle rahatsızlık yaşamaktadır. Öğrenciye, hissettiği rahatsızlık duygusunu iletmeden, ‘sen dili’nin hakim olduğu bir cümle yöneltmektedir. ‘Çok devamsız bir öğrencisin’. Sorunlu durumlarda, istenmedik davranışları düzeltmek amacıyla kullanılan ‘sen dili’, öğrencilerde yanlış algılamalara neden olmanın dışında, özsaygının zedelenmesi, uzaklaşma ve iletişim bozukluğu gibi olumsuz etkiler yaratabilir.

Şekil 1.7.3.4. Öğretmenin ‘ben ileti’ kodu (Gordon, 1993, s.102)

‘Ben dili’ ile konuşurken ise, öğretmen, sorun karşısında hissettiği duyguları dile getirir. ‘Piyano derslerini aksatmaktan rahatsızlık duyuyorum’. Öğretmen, sorunlarını aktarırken, ‘ilk ileti’ olarak ‘ben dili’ni tercih etmelidir. Bu sayede, öğrenci, doğrudan kendisine yönelik, olumsuz bir tepkiyle karşılaşmaz ve öğretmenin duygularını anlayabilir. ‘Ben dili’nin şu üç ögeyi taşıyor olması, sorunun daha rahat anlaşılmasını sağlar:

1- Davranış Tanımı

- ‘Piyano dersini aksattığın zaman’

2- Belirgin Etki

- ‘bu dersi önemsemediğini düşünüyor ve’

3- Duygu

- ‘rahatsız oluyorum.’

‘Piyano dersini aksattığın zaman, bu dersi önemsemediğini düşünüyor ve rahatsız oluyorum.’ Sorun dile getirilirken, ‘belirgin etki’nin açıklanması, sorunun gerçek nedenini ortaya koyması açısından önemlidir. Örnekte görüldüğü gibi, öğretmenin, piyano dersinin önemsenmediğine yönelik düşüncesini öğrencisine açıklaması, öğrencinin duyarlılığını arttıracaktır.

Ben iletileri, öğrencinin istendik davranışı gerçekleştirme olasılığını yükseltir. Öğrencide olumsuz etki bırakma olasılığı ise, bu sayede oldukça düşük olacaktır. ‘Ben dili’, sadece olumsuz duyguları ifade etmek için kullanılmamalıdır.

İlgili ve yetenekli bir öğrencisin. Seninle beraber çalışmak, bana zevk veriyor.

davranış tanımı

belirgin etki

duygu

Bu örnekte olduğu gibi, olumlu duyguların da öğrenciye ‘ben dili’ ile aktarılması, öğrencinin motivasyonunu artırır. ‘Çocuk gibi davranmak’...

‘Ruhsuz çalmak’... türündeki olumsuz sıfatların ‘ben dili’ içinde kullanılması, öğrencinin onurunu zedeleyebilir. Bunun yanı sıra, belirsiz sıfatların ve ‘hep, hiç bir zaman’ gibi genellemelerin kullanılması da, öğrenciyi rahatsız edebilir. Öğretmenin duygu ve düşünceleri, gerçeği ve ‘şimdiki zamanı’ yansıtmalıdır. ‘Ben dili’ni, tüm bu özellikleri dikkate alarak bilinçli bir şekilde kullanmak, öğretmenin pedagojik formasyonuna katkıda bulunacaktır.

Öğretmen ve öğrenci, karşılıklı olarak sorunlarını giderebilme ihtiyacı yaşadıklarında, öğretmen, ‘vites değiştirme’ yöntemini uygulayabilir. Bu yöntem, ‘ben dili’ ve ‘etkin dinleme’ iletilerinin sırayla kullanılmasına yönelik bir yöntemdir. Öğretmen, ben diliyle kendi sorununu ilettikten sonra, öğrencinin tepkisini algılayabilmeli ve etkin dinlemeye geçerek, öğrencinin de sorununu dinleyebilmelidir. (Gordon, 1993, s.71-107)

Öğretmenlerin, ‘ben dili’ ve ‘etkin dinleme’ uygulamaları, öğrencilerin etkili iletişim konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlar. Etkili iletişim becerilerinin öğrencilere kazandırılması, geleceğin öğretmenlerini, kendi meslek yaşamlarında başarılı kılacaktır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan değerlendirme modeli, evren ve örneklem açıklandıktan sonra, veri toplama araçları ve verilerin işlenmesi-çözümlemesi üzerinde durulmuştur.

2.1 Model

‘Betimsel bir çalışma’ niteliğindeki bu araştırmanın verileri, ilgili kaynakların taranması ve araştırma için hazırlanıp uygulanan anket çalışması sonucunda oluşturulmuştur.

2.2 Evren

Bu araştırmanın evrenini, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’nde 1997-1998 Öğretim Yılı’nda görevli olan piyano öğretim elemanları oluşturmuştur.

2.3 Örneklem

Araştırmada evrenin tümü aynı zamanda örneklem grubunu oluşturmuştur.

Çizelge 2.3.1’de örnekleme oluşturan grubun sayısal dağılımı verilmektedir:

Çizelge 2.3.1. Örnekleme oluşturan grubun sayısal dağılımı

Örneklem Grubu	Sayılar		%
	Esas sayı	Örnekleme giriş	Giriş oranı
G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü Piyano öğretim elemanları	15	15	100

Çizelge 2.3.1'den izleneceği gibi, örneklem grubunun tümü araştırmaya katılmıştır.

2.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Ek-1'de verilen anket kullanılmıştır.

Ankette 2 çeşit soru yer almaktadır:

- a) Kişisel bilgiler
- b) Mevcut durum

Çizelge 2.4.1'de soruların dağılımı görülmektedir.

Çizelge 2.4.1. Veri toplama araçları

	Bölümlerdeki soru sayıları		Toplam
	Kişisel bilgiler	Mevcut durum	
Uygulanan Grup			
G.Ü.G.E.F			
Müzik Eğitimi Bölümü			
Piyano öğretim elemanları	6	17	23

Anketin baş tarafında, araştırmanın konusuna yönelik genel bir açıklama yapılmış ve ‘anket cevaplamaya ilişkin açıklama’ya yer verilmiştir.

Öğretim elemanlarının, araştırmanın konusuyla ilgili görüş ve düşüncelerini saptamak için hazırlanan 17 sorudan 16’sı çoktan seçmeli, 1’i konuya ilişkin önerilere yer vermek amacıyla açık uçlu olarak düzenlenmiştir. Çizelge 2.4.2’de anketi yanıtlayanların sayısal dağılımı görülmektedir.

Çizelge 2.4.2 Ankete yanıt verenlerin sayısal dağılımı

Örneklem Grubu	Sayılar		% Dönüş Oranı
	Giden Anket	Dönen Anket	
G.Ü.G.E.F			
Müzik Eğitimi Bölümü			
Piyano öğretim elemanları	15	15	100

2.5. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Anketlerdeki veriler elle işlenmiştir. Yan dağılımlarda frekans ve yüzdeliklerden yararlanılarak, sonuçlar, betimsel istatistik yöntemleriyle değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma için toplanan verilerin, yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın amaçları doğrultusunda ele alınmış, açıklama ve yorumlar, düzenlenen çizelgelere göre yapılmıştır.

3.1 Kişisel Bilgiler

Bu alt bölümde, örneklem grubunu oluşturan piyano öğretim elemanlarının eğitim düzeyleri, mezun oldukları okul, görevlendirilme şekilleri ve piyano pedagojisi konusundaki eğitim durumları çizelgelerle gösterilerek anlatılmıştır.

Çizelge 3.1.1. Piyano öğretim elemanlarının eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	f	%
Lisans	3	20
Yüksek Lisans	5	33
Doktora	1	7
Sanatta Yeterlik	6	40
Toplam	15	100

Çizelge 3.1.1’de, piyano öğretim elemanlarının %40 oranla Sanatta Yeterlik, %33’le Yüksek Lisans, %20 ile Lisans ve %7 ile Doktora derecelerine sahip oldukları görülmektedir. Bu dağılım, kurumun akademik düzeyde bir gelişme gösterdiğini ortaya koymaktadır denebilir.

Piyano ğretim elemanlarının mezun oldukları öğrenim kurumlarına göre dağılımları, izelge 3.1.2’de gösterilmiştir. Buna göre, öğretmenlerin %60’ı Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü mezunudur. Devlet Konservatuvarı mezunları %20 oranında yer alırken, Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü ise %7 oranındadır. Bir ğretim elemanı, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ni, diğer bir ğretmen ise Bilkent Üniversitesi Müzik Sahne Sanatları Fakültesi’ni, en son öğrenim gördükleri kurum olarak, ‘Başka’ seçeneği altında belirtmişlerdir.

Çizelge 3.1.2. Piyano ğretim elemanlarının en son bitirdikleri öğrenim kurumu

Eğitim Kurumları	f	%
Devlet Konservatuvarı	3	20
Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü	9	60
Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü	1	7
Diğer	2	13
Toplam	15	100

Çizelge 3.1.3’te, 1997-98 ğretim Yılı’nda G..G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü’nde görevli piyano ğretim elemanlarının %60’ının kadrolu, %40’ının ise dışarıdan ücretli olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.1.3. Öğretim elemanlarının kurum içi görevlendirilme dağılımı

Görevlendirme Şekli	f	%
Kadrolu	9	60
Dışarıdan Ücretli	6	40
Toplam	15	100

Bulgular, öğretim elemanlarının asıl çalgısının %100 oranla piyano olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3.1.4'te öğretim elemanlarının öğrenimleri sırasında piyano pedagogisi konusundaki eğitim durumları açıklanmaktadır.

Çizelge 3.1.4. Öğretim elemanlarının piyano pedagogisi konusundaki eğitim durumları

Örneklem Grubu	f	%
Almış	5	33
Almamış	10	67
Toplam	15	100

Çizelge 3.1.4'teki bulgular, piyano öğretim elemanlarının %67'sinin piyano pedagogisi konusunda eğitim almadıklarını göstermektedir. Piyano Pedagogisi dersinin yalnızca Lisans üstü öğrenimde yer almasının, bunun en önemli nedeni olduğu düşünülmektedir. Bu konuda eğitim almış olanların Piyano

Pedagojisi dersini, eğitimlerinin hangi düzeyinde aldıkları ise Çizelge 3.1.5'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.1.5. Piyano Pedagojisi dersinin alındığı eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	f	%
Lisans	0	0
Yüksek Lisans	4	80
Sanatta Yeterlik	1	20
Toplam	5	100

3.2 Mevcut Durum

Bu bölümde, piyano öğretim elemanlarının öğrenciye yaklaşım konusundaki görüş ve düşüncelerini belirleyen bulgular yorumlanmış ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Çizelge 3.2.1'de, öğretim elemanlarının, piyano eğitimcisinin piyano pedagojisi konusunda eğitim almaları gerekliliği görüşüne ne derece katıldıkları gösterilmektedir.

Çizelge 3.2.1. Piyano pedagojisi konusunda eğitim alma gerekliliği

Katılım Durumları	f	%
Tamamen	11	79
Katılıyor	2	14
Kısmen	0	0
Çok az	0	0
Katılmıyor	1	7
Toplam	14	100

Bu çizelgedeki bulgulara göre öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun (%79) piyano pedagojisinin önemi ve gerekliliği görüşüne katıldığı düşünülmektedir. Bir öğretim elemanı bu soruyu boş bırakmıştır.

Çizelge 3.2.2 Piyano eğitiminde öğrenci ile ilişkiyi etkili kılmaya yönelik öncelik verilen unsurların dağılımı

Unsurlar	f	%
Güdüleme	59	25
Açıklık ve esneklik	33	14
Empati	57	25
Disiplin	39	17
Planlılık	44	19
Toplam	232	100

Çizelge 3.2.2’de görüldüğü gibi güdüleme ile empati, %25’lik oranla ilk sırada yer almışlardır. Planlılık, %19 ile ikinci, disiplin, %17 ile üçüncü, açıklık ve

esneklik ise %14 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Buna göre öğretim elemanlarının en fazla önem verdiği unsurlar güdüleme ve empati olmuştur. Öğretmenin öğrenciye yaklaşımında olumlu rol oynayan ‘açıklık ve esneklik’, öğretim elemanlarının en az önem verdiği unsur olarak değerlendirilmiştir. Açıklık ve esneklik de, empati gibi, öğrenciyle iletişimi doğrudan etkileyecek unsurlardır. Bu nedenle, bu seçeneğin, birinci derecede önem verilen empati seçeneğini izlemesinin daha dengeli ve uygun bir sıralama oluşturabileceği düşünülebilir.

Çizelge 3.2.3. Öğrencinin motivasyonuna etki eden faktörlerin öncelik sırasına göre dağılımı

Faktörler	f	%
Kişilik Özellikleri	78	19
Başarı	72	17
Öğretmen	90	21
Endişe	21	5
Heves	68	16
Çevresel Faktörler	42	10
Konser ve Resitaller	49	12
Toplam	420	100

Çizelge 3.2.3’te öğretim elemanlarının, öğrencinin motivasyonuna etki eden faktörlere verdikleri öncelik sırası yer almaktadır. Görüldüğü üzere, öğretmen, %21’lik oranla en önemli faktör konumundadır. Bunu, %19’la öğrencinin kişilik özellikleri, %17 ile başarı, %16 ile heves, %12 konser ve resitaller, %10 ile çevresel faktörler izlemektedir. Endişe faktörü %5 ile yedinci sırada yer

almıştır. Buna göre, araştırmada yer alan, ‘öğrencinin başarısında öğretmenin en önemli role sahip olduğu görüşü’nün bu bulgularla desteklendiği söylenebilir.

Çizelge 3.2.4’te öğretim elemanlarının tümünün, öğrencilerin, gösterdikleri başarı sonucu ödüllendirilmeleri düşüncesine katıldıkları görülmektedir. Bir öğretmen, öğrencilerin ödüllendirilmesini savunduğunu ancak devamlı ödülün, öğrencinin müzik için değil, ödül için çalışmasına neden olabileceği görüşünü ayrıca belirtmiştir.

Çizelge 3.2.4. Başarılı öğrencinin ödüllendirilmesi görüşüne katılım

Onaylama durumu	f	%
Evet	15	100
Hayır	0	0
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.5’te piyano öğretmenlerinin, piyano öğretimini gerçekleştirirken çeşitli sorunlarla karşılaşp karşılaşmadıkları görülmektedir.

Çizelge 3.2.5. Öğretim elemanlarının piyano öğretiminde sorunlarla karşılaşp karşılaşmama durumu

Örneklem Grubu	f	%
Karşılaşıyor	15	100
Karşılaşmıyor	0	0
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.5'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin tümü, piyano öğretiminde çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 3.2.6'da öğretim elemanlarının piyano öğretiminde karşılaştıkları en belirgin soruna yönelik bulgular verilmektedir.

Çizelge 3.2.6. Piyano öğretiminde karşılaşılan en belirgin sorunlar

Sorunlar	f	%
Öğrenme güçlüğü	10	67
Derse ilgisizlik	1	7
İletişimsizlik	0	0
Materyal eksikliği	1	7
Başka	3	20
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.6'daki bulgular, öğretim elemanlarına göre karşılaşılan en büyük sorunun, öğrencinin öğrenme güçlüğü olduğunu ortaya koymaktadır. 'Başka' seçeneğini işaretleyen 3 öğretmenden 2'si, 18 yaş üstü öğrencinin fiziksel sorunlarını, 1'i ise aile ve toplumun değer yargıları gibi çevresel faktörlerin olumsuz etkilerini, karşılaştıkları en belirgin sorun olarak açıklamışlardır.

Çizelge 3.2.7. Öğretim elemanlarının öğrencilerinin ders dışındaki sorunlarıyla ilgilenme durumları

İlgi Durumları	f	%
Her zaman	3	20
Ara sıra	8	54
Çok az	2	13
İlgilenemiyor	0	0
Başka	2	13
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.7’de öğretim elemanlarının %54’ünün öğrencilerinin ders dışı sorunlarıyla ara sıra ilgilenebildikleri görülmektedir. 3 öğretmen, öğrencilerin sorunlarıyla her zaman ilgilenebildiğini, 2 öğretmen ise çok az ilgilenebildiğini belirtmektedir. ‘Başka’ seçeneğini işaretleyen 2 öğretmenden biri, öğrenci ilettiği sürece onun sorunuyla ilgileneceğini, diğeri ise, öğrencinin durumunu uzaktan da olsa izlemeye çalıştığını açıklamıştır.

Çizelge 3.2.8’de piyano eğitimini etkili kılmada etken oluşturan öğretmen özelliklerinin öncelik sırası verilmektedir.

Çizelge 3.2.8. Piyano eğitiminde öncelik sırasına göre öğretmen özellikleri

Özellikler	f	%
Mesleki formasyonu	65	28
Pedagojik formasyonu	61	27
Bilgi aktarımı	53	24
Disiplin anlayışı	29	13
Başka	17	8
Toplam	225	100

Çizelge 3.2.8'deki bulgulara göre, mesleki formasyon, %28'lik bir oranla, en önemli özellik olarak belirlenmiştir. Bunu, %27 ile pedagojik formasyon, %24 ile bilgi aktarma becerisi ve %13 ile disiplin anlayışı izlemektedir. Bir öğretmen, 'öğrenciyle iletişim kurma'yı, ayrı bir özellik olarak belirtmiş, başka bir öğretim elemanı ise, öğretmenin mesleğe duyuşsal yaklaşımının da, önemli bir özellik olduğuna dikkat çekmiştir. Diğer bir öğretmen de, tüm özelliklerinin yanısıra, öğretmenin içten ve güven verici olması gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, öncelik sırasına göre, pedagojik formasyonun, mesleki formasyondan hemen sonra yer alması, araştırmada savunulan, pedagojik yaklaşımın önemini ortaya koymaktadır denebilir.

Çizelge 3.2.9. Piyano eğitimcisinin verimini arttırmaya yönelik etkinliklerin öncelik sırasına göre dağılımı

Etkinlikler	f	%
Etkili öğretmenlik eğitimi	60	26
Yeni öğretim metodları	65	28
Piyano teknikleri	49	21
Piyanistin workshopu	40	16
Piyano resitali	21	9
Toplam	235	100

Çizelge 3.2.9'dan izleneceği gibi, şöyle bir sıralama ortaya çıkmıştır: %28 oranla yeni öğretim metodlarıyla ilgili bir konferans ilk, %26 ile etkili öğretmenlik eğitimi konulu bir panel ikinci, %21 ile piyano teknikleri konulu bir seminer üçüncü, %16 ile ünlü bir piyanistin workshopu dördüncü, %9 ile bir piyano resitali ise son sırada yer almıştır. İlk sırada bulunan yeni öğretim metodlarına yönelik bir konferansın, öğretmenin mesleki formasyonuna, ikinci sıradaki etkili öğretmenlik eğitimi konulu bir panelin ise pedagojik formasyona katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak, öğretim elemanlarının ortaya koyduğu tercihlerin, bir önceki yorumu desteklemekte olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.2.10. G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki mesleki ve pedagojik derslerin piyano öğretmenliği için yeterlik durumu

Yeterlik	f	%
Tamamen	1	7
Yeterli	2	14
Kısmen	5	36
Çok az	6	43
Yetersiz	0	0
Toplam	14	100

Çizelge 3.2.10'da görüldüğü üzere, örneklem grubunun %43'ü, okulda okutulan mesleki ve pedagojik dersleri çok az yeterli, %36'sı kısmen yeterli, %14'ü yeterli, %7'si ise tamamen yeterli olarak değerlendirmiştir. Öğretim elemanlarının %43 gibi bir oranla, okutulmakta olan mesleki ve pedagojik dersleri, ileride piyano öğretmenliğini seçecek bir birey için çok az düzeyde yeterli bulması, çalgı eğitimine yönelik derslerin daha kapsamlı ele alınması ve pedagojinin öneminin daha iyi belirlenmesi gereksinimini ortaya koymaktadır denebilir.

Çizelge 3.2.11. Piyano eğitiminde öğretmen-öğrenci ilişkisinin ne şekilde olması gerektiğine ilişkin eğilim

Boyutlar	f	%
Sınırlı	1	7
Düzenli	8	53
Samimi	2	13
Başka	4	27
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.11'deki bulgulara göre, öğretim elemanlarının %53'ü ilişkinin düzenli olması gerektiğini belirtmiştir. 'Başka' seçeneğini işaretleyen 4 öğretmenden ikisi, ilişkinin resmi, karşılıklı saygıya dayanan ama hoşgörülü olması gerektiğini vurgulamıştır. 1 öğretmen, bu ilişkinin, usta-çırak ilişkisi şeklinde olması gerektiğini, diğer bir öğretmen ise karşılıklı empati barındıran bir ilişkinin sağlıklı olacağını belirtmiştir. 2 kişi, samimi bir öğretmen-öğrenci ilişkisini savunmakta, yalnızca 1 öğretim elemanı ise ilişkinin sınırlı bir şekilde sürdürülmesi eğilimindedir. Bu sonuçlara göre öğretim elemanlarının çoğunluğunun piyano eğitiminde düzenli bir öğretmen-öğrenci ilişkisini benimsedikleri düşünülmektedir.

Çizelge 3.2.12. Piyano eğitiminin öğrenciye kazandırdığı özelliklerin önem sırasına göre dağılımı

Özellikler	f	%
Müzikal açıdan zenginleştirici olması	3	20
Müzik öğretmenliğine katkıda bulunması	3	20
Piyano öğretmenliğine örnek oluşturması	0	0
Çok yönlü bir çalgı olması	7	47
Başka	2	13
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.12’de, piyano eğitiminin öğrenciye kazandırdığı özelliklerin önem sırası görülmektedir. Buna göre piyanonun çok yönlü bir çalgı olarak kullanılabilirliği, %47’lik bir oranla en önemli özellik olarak belirlenmiştir. Bunu, %20’şer oranla piyanonun müzikal açıdan zenginleştirici olması ve müzik öğretmenliğine katkıda bulunması özellikleri izlemektedir. ‘Başka’ seçeneğini işaretleyen 2 öğretmenden biri piyano eğitiminin öğrenciye disiplinli ve düzenli bir yaşam sağladığını, diğeri ise, bu eğitimin, öğrencilere, belirtilen özelliklerin her birinden oldukça sınırlı bir yeterlik düzeyi kazandırdığını belirtmiştir. Bulgulardan, öğretim üyelerinin kurumda uygulanan piyano eğitiminin, piyano öğretmenliğini meslek olarak seçecekleri örnek oluşturmadığını düşündükleri görüşü ortaya çıkmaktadır. Bu duruma, lisans eğitimi sürecinde, piyanonun öğretime yaklaşımını içeren bir dersin bulunmamasının neden olduğu düşünülebilir.

Çizelge 3.2.13. Öğretim elemanlarının belli bir yöntem ve kaynaktan yararlanma durumu

Yararlanma durumu	f	%
Evet	5	33
Hayır	10	67
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.13'e göre öğretim elemanlarının çoğunluğu (%67), öğretmen-öğrenci ilişkisine yönelik belli bir yöntem ya da kaynak izlememektedir. 'Evet' seçeneğini işaretleyen 5 öğretmenden 2'si, etkili öğretmenlik eğitimi konusundaki kaynaklardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerden 1'i ayrıca iletişim becerileri konusunda bir kurs gördüğünü açıklamıştır. Başka bir öğretim elemanı, yine iletişim teknikleri üzerinde yoğunlaştığını belirtmiştir. Diğer 2 kişiden 1'i, dönemsel grup çalışması uyguladığını, diğeri ise, öğretmen-öğrenci ilişkisine yönelik dış kaynaklı yayınları sürekli izlediğini ifade etmiştir. Araştırmanın ana problemi olan 'başarılı bir piyano eğitiminin temeli, sağlıklı bir öğretmen-öğrenci ilişkisine dayanır' düşüncesinden yola çıkılarak, öğretim elemanlarının yalnızca %33'ünün bu konuyla ilgili etkinliklerde bulunmasının düşündürücü olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.2.14'te piyano öğretim elemanlarının derslerinde, öğrenme psikolojisinden ne ölçüde yararlandıkları görülmektedir.

Çizelge 3.2.14. Öğretim elemanlarının öğrenme psikolojisinden yararlanma durumları

Yararlanma durumu	f	%
Sürekli	3	20
Sık sık	5	33
Zaman zaman	6	40
Çok az	1	7
Hiç	0	0
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.14'ten izlenebileceği gibi, öğretim elemanlarının %40'ı derslerinde, öğrenme psikolojisinden zaman zaman, %33'ü sık sık, %20'si sürekli, %7'si ise çok az yararlandığını belirtmiştir.

Çizelge 3.2.15'de, öğretim elemanlarının, öğrencinin olumlu bir 'ben' kavramı geliştirmesini sağlamak için hangi davranışlara önem verdikleri görülmektedir.

Çizelge 3.2.15. Öğrencinin 'ben' kavramı geliştirmesine yönelik davranışlar

Davranışlar	f	%
Çaba ve ısrarlı çalışmaya yönleltmek	5	33
Başarılarını yeteneklerine bağlamalarını sağlamak	2	13
Kontrolünü geliştirmesini sağlamak	0	0
Yüreklendirmek	0	0
Hepsi	8	54
Toplam	15	100

Çizelge 3.2.15'te, örneklem grubunun %54'ünün belirtilen davranışların hepsinin aynı derecede önemli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Öğretmenlerin %33'ü, öğrencinin çaba ve ısrarlı çalışmanın başarı getireceğini bilmesinin önemine inanmaktadır. %13'lük bir grup ise, öğrencilere, başarılarını, yetenek ve çabalarına bağlamaları konusunda yardımcı olunması gerektiğini düşünmektedir.

Çizelge 3.2.16'da öğretim elemanlarının piyano eğitiminde hangi öğrenme türünü daha etkili bulduklarına ilişkin bulgular verilmektedir.

Çizelge 3.2.16. Piyano eğitiminde yararlanılan öğrenme türlerine ilişkin eğilim

Öğrenme türleri	f	%
Taklitten yararlanarak	9	64
Direktiften yararlanarak	5	36
Toplam	14	100

Çizelge 3.2.16'daki bulgulara göre, öğretim elemanlarının %64'ü taklitten yararlanarak, %36'sı ise direktiften yararlanarak öğrenmenin daha etkili bir yol olduğunu ifade etmişlerdir. 1 öğretim elemanı, öğrencinin bireysel özelliklerini gözeten yöntem ve tekniklerden yararlanarak öğrenmenin, etkili bir öğrenme olacağına dikkat çekmiş, 1 kişi ise bu soruyu yanıtlamamıştır.

Anketin son sorusu, örneklem grubunun, piyano eğitimcisinin pedagojik formasyonunu arttırmaya yönelik önerilerine yer vermek amacıyla, açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Bu soruya 5 kişi yanıt vermemiş olup, bulgular , soruyu cevaplayan öğretim elemanlarının, birden fazla öneri getirmeleriyle elde

edilmiştir. Önerilerin bazılarının, konuyla doğru orantılı olmadığı, bazılarının ise eleştirel olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, öneriler birleştirilmiş ve Çizelge 3.2.17’de açıklanmıştır.

Çizelge 3.2.17. Öğretim elemanlarının piyano eğitimcisinin pedagojik formasyonunu arttırmaya yönelik önerileri

Öneriler	f	%
Öğrencilere çaldıkları enstrümanla ilgili pedagojik formasyon kazandıracak dersler lisans düzeyinde başlatılmalıdır	8	49
Özengen eğitim öğretmenliği dahil, her tür öğretmenlik lisansı için, pedagojik formasyon zorunluluğu getirilmelidir	3	19
Piyano öğretim elemanı eğitim ve öğretim metodları konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Öğrenciyle ilgili değerlendirme yapılırken, onun kişilik özellikleri gözönünde bulundurulmalıdır	2	13
Pedagojik yaklaşım ile ilgili etkinlikler arttırılmalıdır	2	13
Branş öğretmenleri, güncel durum ve sorunları tartışmak üzere toplanmalı, kişisel ve eğitsel uyumsuzlukları takip edip, çözümlemelidirler.	1	6

Çizelge 3.2.17’de görüldüğü gibi, öneriler arasında ilk sırayı, pedagojik formasyonun ‘Çalgı Eğitimi’ gibi bir genellikle lisans düzeyinde başlatılması almıştır. İkinci sırada yer alan öneri ise her tür öğretmenlik lisansı için pedagojik formasyonun gerekliliğine yönelik bir öneridir. Başta, bu iki öneri olmak üzere, çizelgede yer alan tüm öneriler, araştırmanın amaçları doğrultusundadır. Bu açıdan bakıldığında, öğretim elemanlarının, piyano öğretiminde pedagojik formasyona büyük ölçüde önem verdikleri görülmektedir denebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar doğrultusunda ortaya çıkan araştırma sonuçları açıklanmış, G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki piyano öğretiminde pedagojinin önemi ve bu önemin artırılmasına ilişkin öneriler sunulmuştur.

4.1. Sonuç

G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımın önemine yönelik bu araştırmanın sonuçlarının, bir ölçüde, piyano öğretmenlerinin uygulamalarına, piyano eğitiminin ve piyano eğitim programlarının gelişimine katkılar sağlayacağı umulmaktadır. Bu araştırmada, kurumda 1997-1998 Öğretim Yılı'nda görev yapan piyano öğretim elemanlarının konuya ilişkin görüş, düşünce ve önerileri, anket yoluyla saptanmaya çalışılmıştır. Sonuçlar, maddeler halinde aşağıda verilmiştir:

1. Kurumdaki öğretim elemanlarının %33 oranla Yüksek Lisans, %40 oranla Sanatta Yeterlik derecelerine sahip olmaları, kurumun akademik anlamda bir gelişim içinde olduğunu ortaya koymaktadır denebilir.
2. Öğretim elemanlarının, piyano pedagojisi konusundaki eğitim durumları incelendiğinde, %67'sinin bu konuda bir eğitim almadıkları görülmektedir. Buna neden olarak, bu dersin lisans programlarında hiç yer almaması, lisansüstü programlarda ise 1996-1997 Öğretim Yılı'ndan itibaren bulunması gösterilmektedir.
3. Piyano eğitimcilerinin piyano pedagojisi konusunda eğitim görmeleri gerekliliğine, öğretim elemanlarının %79'u tamamen katılmaktadır. %14'lük

bir grup da yine bu görüşe katıldığını belirtmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun piyano öğretiminde pedagojinin önemi ve gerekliliğine inandıkları düşünülmektedir.

4. Piyano öğretim elemanlarına göre, öğrenciyle ilişkiyi etkileyen en önemli unsurların başında güdüleme ile empati gelmektedir. Açıklık ve esneklik unsurları ise en az önem verilen unsurlar olmuştur. Oysa, öğrenciyle empati kurmak, onun duygu ve düşüncelerini kabullenmek, esneklik ve açıklık sonucu mümkün olmaktadır. Ortaya çıkan sonucun 'esneklik' kavramının, öğretim elemanlarının bir kısmı tarafından farklı değerlendirilmesine bağlı olduğu düşünülmektedir.
5. Bulgulara göre, öğretmen faktörü, örneklem grubu tarafından, öğrencinin motivasyonunu etkileyen en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Araştırmada yer alan, öğrencinin başarısında öğretmenin en önemli role sahip olduğu görüşünün bu bulgular doğrultusunda desteklendiği söylenebilir.
6. Öğretim elemanlarının tümü, öğrencilerin, gösterdikleri başarı sonucu ödüllendirilmeleri gerekliliğine inanmaktadırlar.
7. Tüm örneklem grubu, piyano öğretiminde çeşitli sorunlarla karşılaştığını belirtmiş ve en belirgin sorun olarak da, öğrencinin öğrenme güçlüğüne tespit etmiştir. Öğrenciyle sağlıklı iletişim konusunda hiç bir öğretmenin sorun belirtmediği dikkat çekmektedir.
8. Bir öğretim elemanı için pedagojik formasyon, en az mesleki formasyon kadar önemli olmalıdır. Piyano eğitiminde öğretmen özelliklerinin önem sırası, Çizelge 3.2.8'de verilmiştir. Bulgularda ilk sırayı, %28'lik oranla mesleki, ikinci sırayı da %20 ile pedagojik formasyon almıştır. Bu sonucun, yukarıda belirtilen görüşü, büyük ölçüde desteklediği düşünülmektedir. Öğretim elemanlarının, piyano eğitimcisinin verimini arttırmak için, yeni öğretim metodları ve etkili öğretmenlik eğitimi konulu etkinliklere öncelik vermelerinin, yukarıdaki düşüncayı pekiştirdiği söylenebilir.

9. Öğretim elemanlarının %43'ü kurumda okutulan mesleki ve pedagojik derslerin, piyano öğretimini seçecek öğrenciler için çok az yeterli, %36'sı ise kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç, çalgı öğretimi konusundaki derslerin yoğunlaştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır denebilir. Yine, örneklem grubunun saptamalarına göre, piyano eğitiminin öğrenciye kazandırdığı özelliklerin başında, piyanonun çok yönlü bir çalgı olarak kullanılabilirliği gelmektedir. Bulgulara göre öğretim elemanları, kurumdaki piyano eğitiminin, piyano öğretmenliğini meslek olarak seçecekler için örnek oluşturmadığı görüşündedirler. Bu sonucun, büyük ölçüde, bir önceki yorumla bağlantılı olduğu düşünülmektedir.
10. Örneklem grubunun %67'si, öğretmen-öğrenci ilişkisine yönelik herhangi bir yöntem ya da kaynak izlememektedir. Buna rağmen, öğretim elemanlarının %40'ı derslerinde, öğrenme psikolojisinden zaman zaman, %33'ü sık sık, %20'si ise sürekli yararlandığını belirtmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin %64'ünün taklitten, %36'sının ise direktiften yararlanarak öğrenmeyi daha etkili bir yol olarak benimsedikleri gözlemlenmiştir.

4.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre, piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımın önemini ve piyano eğitimcisinin pedagojik formasyonunu arttırmaya yönelik öneriler maddeler halinde aşağıda sunulmuştur:

1. Öğrencilere, lisans eğitimi aşamasında, bütün enstrümanların öğretilme yaklaşımlarını içeren, pedagojik formasyon kazandırmaya yönelik bir ders verilmelidir.
2. Piyano dersi, niteliği yalnızca piyanist olan elemanlar tarafından değil, genel pedagoji öğrenimi almış elemanlar tarafından verilmelidir.

3. Piyano öğretmeni, öğretim ve iletişim yöntemleri konusunda kendini geliştirerek, öğrencisiyle sağlıklı bir ilişki kurmaya çalışmalıdır. Piyano öğretmeni, öğrencisinin kişilik özellikleri ve sorunları konusunda bilgi sahibi olmalıdır.
4. Pedagoji konusunda, paneller, söyleşi ve seminerler düzenlenmeli, hizmet-içi eğitimi destekleyici etkinliklere yer verilmelidir.
5. Öğretmenler, piyano eğitiminde karşılaşılan sorunları tartışmak üzere, pedagojik çerçevede toplantılar düzenlemelidirler.
6. Lisans düzeyinde, en azından son sınıfta ana çalgısı piyano olan öğrenciler için, ileride herhangi bir kurumda piyano öğretmeni olmasalar bile, özengen müzik eğitiminde, bu çalgının eğitimciliğini yapabilecekleri düşünülerek, piyano pedagojisi dersi uygulamaya konulmalıdır.

Bu araştırmayı izleyebilecek araştırmalar şunlardır:

1. Birebir gerçekleştirilen piyano eğitiminde karşılaşılan sorunlar
2. G.Ü.G.E.F Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki piyano eğitiminin öğrenci açısından değerlendirilmesi
3. Piyano eğitiminde öğretmen-öğrenci ilişkisine yönelik iletişim becerileri

KAYNAKLAR

Açıkgöz, K.Ü., 1996, **Etkili Öğrenme ve Öğretme**, Kanyılmaz Matbaası, s.88-102, 139, İzmir.

Adams, J.F., 1995, **Ergenliği Anlamak**, Çev. A. Dönmez ve diğerleri, İmge Kitabevi Yayınları, s.29-276, Ankara.

Ana Brittanica Ansiklopedisi, 1994, Ana Yayıncılık, Cilt 24, s.407, Ankara.

Başaran, İ.E., 1998, **Eğitim Psikolojisi**, Ankara.

Baymur, F., 1973, **Genel Psikoloji**, s.52, İstanbul.

Binbaşıoğlu, C., 1982, **Eğitim Psikolojisi**, Ankara.

Büyükkaragöz, S., Çivi, C., 1997, **Genel Öğretim Metotları**, Öz Eğitim Yayınları, s.46, İstanbul.

Dyer, W.W., 1996, **Hatalı Alanlarımız**, Çev. T.N. Bilgiç, Arion Yayınevi, s.131-142, İstanbul.

Erdem, S., 1986, **Psikoloji**, Fil Yayınevi, s.7, İstanbul.

Erden, M., Akman, Y., 1995, **Eğitim Psikolojisi**, Arkadaş Yayınevi, Ankara.

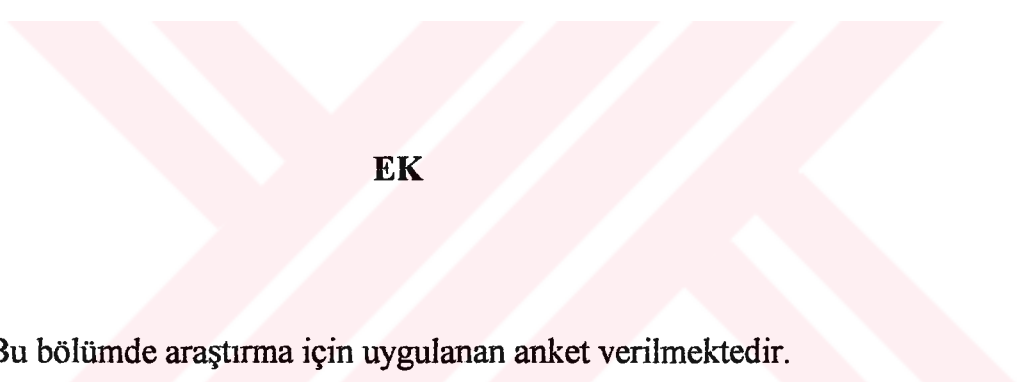
Ertürk, S., 1972, **Eğitimde Program Geliştirme**, Yelkentepe Yayınları, s.12, 78, Ankara.

- Gordon, T., 1993, **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, Çev. E. Aksay, B.Özkan, YA-PA Yayınları, İstanbul.
- Hesapçioğlu, M., 1994, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Beta Basım Yayınları, s.252-270, İstanbul.
- Hunter, M., 1993, **Mastery Teaching**, TIP Publications, s.11-15, El Segundo, California.
- Jersild, A.T., 1983, **Gençlik Psikolojisi**, Çev. İ.Özgür, s.330-348, İstanbul.
- Pamir, L., tarihsiz, **Çağdaş Piyano Eğitimi**, Beyaz Köşk Yayınları, s.53, İstanbul.
- Sprinthall, R.C., Sprinthall, N.A., 1977, **Educational Psychology: A Developmental Approach**, Addison-Wesley Publishing Company, s.382-399, California, USA.
- Topses, G., 1992, **Eğitim Sürecinde İnsan ve Psikolojisi**, Arzu Ofset, s.170, 196, Ankara.
- Tufan, S., 1997, 'Piyano Eğitimi'nde Motivasyon (Güdülenme)', **Müzik Eğitimi Sempozyumu**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bolu.
- Uçan, A., 1994, **Müzik Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.25-29, Ankara.

Uçan, A., 1996, **İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi**, 2.Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları , s.122-125, Ankara.

Yörükoğlu, A., 1996, **Gençlik Çağı**, Özgür Yayınları, s.43-101, İstanbul.

EK

Bu bölümde araştırma için uygulanan anket verilmektedir.

EK-1

ANKETLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Bu anket, “Piyano Öğretimi’nde Pedagojik Yaklaşım’ın Önemi Üzerine Bir Araştırma” konulu Yüksek Lisans tezi için hazırlanmıştır. Yapılan araştırmanın amacı, piyano eğitiminde pedagojik düşüncenin gelişimine ve eğitimin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktır. Daha etkili ve bireysel iletişim açısından daha güçlü bir piyano eğitimi için görüş ve önerilerinizi esirgemeyeceğinizi umarım. Bu anketin sorularına tarafınızdan verilecek yanıtlar, sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Anketteki hiçbir bilgi, diğer kişi ve kurumlara açıklanmayacaktır.

Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder, saygılar sunarım.

Araştırmacı

Öğr.Gör. Özlem Ömür

ANKET CEVAPLAMAYA İLİŞKİN AÇIKLAMA

Lütfen, sizin için en uygun olan şıkkın yanındaki parantezin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Eğitiminiz:

- ☐ a- 4 yıllık lisans eğitimi
- ☐ b- Yüksek Lisans
- ☐ c- Doktora
- ☐ d- Diğer.....

2- Mezun olduğunuz okul:

- ☐ a- Devlet Konservatuvarı
- ☐ b- Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
- ☐ c- Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü
- ☐ d- Diğer.....

3- Görevlendirilme şekliniz:

- ☐ a- Kadrolu
- ☐ b- Dışarıdan ücretli

4- Piyano asıl çalgınız mı?

- ☐ a- Evet
- ☐ b- Hayır

5- Piyano pedagojisi konusunda bir eğitiminiz var mı?

- ☐ a- Evet
- ☐ b- Hayır

Eğer cevabınız “Evet” ise 6 no.lu soruyu yanıtlayınız.

6- Piyano Pedagojisi dersini eđitimnizn hangi dűzeyinde aldınız?

() a- Lisans

() b- Yűksek Lisans

() c- Sanatta Yeterlik

ANKET SORULARI

1- Piyano öğretmenliğini meslek olarak seçecek bireylerin piyano pedagojisi konusunda eğitim almaları gerekliliği görüşüne katılıyor musunuz?

- ☐ a- Tamamen katılıyorum
- ☐ b- Katılıyorum
- ☐ c- Kısmen katılıyorum
- ☐ d- Çok az katılıyorum
- ☐ e- Katılmıyorum

2- Piyano eğitiminde öğrencilerinizle ilişkinizi etkili kılmak için önem verdiğiniz unsurların öncelik sırası size göre nasıldır?

(Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numara veriniz.)

- ☐ a- Güdüleme
- ☐ b- Açıklık ve esneklik
- ☐ c- Empati
- ☐ d- Disiplin
- ☐ e- Planlılık

3- Sizce, öğrencinin motivasyonuna etki eden faktörleri önem sırasına göre işaretleyiniz.

(Lütfen öncelik sırasına göre 1'den 7'ye kadar numara veriniz.)

- ☐ a- Öğrencinin kişilik özellikleri
- ☐ b- Başarı
- ☐ c- Öğretmen
- ☐ d- Endişe
- ☐ e- Heves

- () f- Çevresel faktörler
 () g- Konser ve resitaler

4-Öğrencilerin, gösterdikleri başarı ve ilerleme sonucu ödüllendirilmeleri düşüncesine katılıyor musunuz?

- () a- Evet
 () b- Hayır (Lütfen nedenini belirtiniz).....

5- Piyano öğretimini gerçekleştirirken çeşitli sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

- () a- Evet
 () b- Hayır

Eğer yanıtınız “Hayır” ise 7 no.lu soruya geçiniz. “Evet” ise lütfen 6 no.lu soruyu yanıtlayınız.

6- Piyano öğretimi sırasında karşılaştığınız en belirgin sorun aşağıdakilerden hangisidir?

- () a- Öğrencinin öğrenme güçlüğü
 () b- Öğrencinin derse ilgisizliği
 () c- Öğrenciyle sağlıklı iletişim kuramama
 () d- Gerekli araç-gereç ve materyalin eksikliği
 () e- Başka (Varsa lütfen belirtiniz).....

7- Öğrencilerinizin ders dışındaki sorunlarıyla ilgilenebiliyor musunuz?

- () a- Her zaman ilgilenebiliyorum
 () b- Ara sıra ilgilenebiliyorum
 () c- Çok az ilgilenebiliyorum
 () d- İlgilenemiyorum

() e- Başka (Varsa lütfen belirtiniz).....

8- Piyano eğitimini başarılı kılmada aşağıda belirtilen öğretmen özelliklerinin size göre önem sırası nasıldır?

(Lütfen önem sırasına göre 1’den 5’e kadar numara veriniz.)

- () a- Öğretmenin “piyano eğitimi” konusundaki yeterliliği
(Mesleki formasyonu)
- () b- Öğretmenin öğrenciye yaklaşımı (Pedagojik formasyonu)
- () c- Öğretmenin bilgi aktarma becerisi
- () d- Öğretmenin disiplin anlayışı
- () e- Başka (Varsa lütfen belirtiniz).....

9- Piyano eğitimcisinin verimini arttırmaya yönelik aşağıdaki etkinliklerin size göre önem sırası nasıldır?

(Lütfen önem sırasına göre 1’den 5’e kadar numara veriniz.)

- () a- “Etkili Öğretmenlik Eğitimi” konusunda düzenlenen bir panel
- () b- Yeni öğretim metodlarıyla ilgili bir konferans
- () c- “Piyano Teknikleri” konusunda bir seminer
- () d- Ünlü bir piyanistin workshopu
- () e- Bir piyano resitali

10-İleride piyano öğretmenliğini seçecek öğrenciler için G.Ü.G.E.F

Müzik Eğitimi Bölümü’nde okutulan mesleki ve pedagojik derslerin yeterlik durumu sizce nasıldır?

- () a- Tamamen yeterli
- () b- Yeterli
- () c- Kısmen yeterli
- () d- Çok az yeterli
- () e- Yetersiz

11- Birebir gerçekleştirilen piyano eğitiminde öğretmen-öğrenci ilişkisi sizce nasıl olmalıdır?

- ☐ a- Sınırlı
- ☐ b- Düzeyli
- ☐ c- Samimi
- ☐ d- Başka (Varsa lütfen belirtiniz).....

12- Piyano eğitiminin öğrenciye kazandırdığı özelliklerden size göre en önemli aşağıdakilerden hangisidir?

- ☐ a- Müzikal açıdan zenginleştirici olması
- ☐ b- Müzik öğretmenliğine katkıda bulunması
- ☐ c- Piyano öğretmenliğini meslek olarak seçecekler için örnek oluşturması
- ☐ d- Piyanonun çok yönlü bir çalgı olarak kullanılabilirliği
- ☐ e- Başka (Varsa lütfen belirtiniz).....

13- Piyano eğitiminde öğretmen-öğrenci ilişkisine yönelik uyguladığınız belli bir yöntem ya da yararlandığınız bir kaynak var mı?

- ☐ a- Evet (Lütfen belirtiniz).....
- ☐ b- Hayır

14- Öğrenme Psikolojisi'nden derslerinizde ne ölçüde yararlanıyorsunuz?

- ☐ a- Sürekli yararlanıyorum
- ☐ b- Sık sık yararlanıyorum
- ☐ c- Zaman zaman yararlanıyorum
- ☐ d- Çok az yararlanıyorum
- ☐ e- Hiç yararlanmıyorum

15- Öğrenmede öğrencinin olumlu bir “ben kavramı” geliştirmesini sağlamak için sizce aşağıdakilerden hangisi daha büyük önem taşımaktadır?

- () a- Öğrenme görevleri becerilerine uygun olduğunda, çaba ve ısrarlı çalışmanın, başarısızlıklarını yenmede etkili olacağını anlamalarına yardım etmek
- () b- Öğrencilerin başarılarını yetenek ve çabalarına bağlamalarında yardımcı olmak
- () c- Öğrencinin öğrenme bağlamında kontrolünü geliştirmesini sağlamak
- () d- Öğrenciyi yüreklendirmek
- () e- Hepsi

16- Size göre aşağıdakilerden hangisi piyano eğitiminde daha etkili bir yoldur?

- () a- Taklitten yararlanarak öğrenme
- () b- Direktiften yararlanarak öğrenme

17- Piyano eğitimcisinin pedagojik formasyonunu arttırmaya yönelik önerilerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

1971’de Ankara’da doğdu. 1982’de Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Pişano Bölümü’ne girdi. Prof.Nimet Karatekin ile pişano, Alain Boeglin ile oda müziğı çalıştı. Bir çok resital ve oda müziğı konserleri verdi. 1992’de Konservatuvar’dan mezun oldu. 1996’da Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Yüksek Lisans programına başladı. Halen G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü’nde pişano öğretim görevlisi olarak görevini sürdürmektedir.

